

Kalejdoszkóp

VIVAŦ MATHIAS!

KULTURÁLIS FOLYÓIRAT
XVII. / 5.

2018/5

CULTURAL JOURNAL
VOL. XVII / 5

416-596-0297
toms-place.com

190 Baldwin St.
Kensington Market
Just west of Spadina

M-W 10-6
Th-F 10-7
Sat 9-6
Sun 12-5

Tom's Place

Tom's Place and the Mihalik family have strong Hungarian roots but at the same time are very proud Canadians. Pictured above is Tom Mihalik, with his son Tom Jr., both ready to serve you at Tom's Place. Established in 1958, Tom's Place now offers the biggest selection of suits in North America, all at great prices.

Please visit Tom's Place, one of Toronto's leading retailers for designer men's and women's business apparel. Conveniently located in Kensington Market.

*Designer
Men's & Women's
Clothing for
Over 50 Years*

facebook.com/TomsPlaceTO

CORVINA

HUNGARIAN CANADIAN BUSINESS DIRECTORY

Show your business to the community,
Get new customers, extend your business
with the help of Corvina Directory book.

**Be a part of the
high quality publication.**

14th edition
2018

Serving the community since 2005

416-638-3431
info@corvinadirectory.ca
www.corvinadirectory.ca

ÉVFORDULÓRA HANGOLÓDVA

Történt egyszer, még kezdő tanár koromban, hogy a munkanap végén kissé lassabban ballagtam hazafelé. Egy nyitott kapu előtt megtorpantam, mert bent, a falusi családi ház lépcsőjén egy pöttömnyi kislány keservesen sírt. Ismerőseim három év körüli csöppsege kezfejjével maszatossá kente az arcát patakozó könnyeivel, és közeledésemre, pillanatig csillapodva, azt szípogetta: „Meghalt Mátyás király, oda az igazság.” Aztán ismét rázendített és zokogott tovább. Mellékuporodtam a lépcsőre és a veteményes kertben serénykedő édesanyára várva próbáltam kideríteni ennek a nem mindennapi keserű kifakadásnak a valódi okát. Hamarosan megtudtam, hogy a tarka cica becsapta kis gazdáját, aki édesanyját születésnapjára egy maga fűzte gyöngy-sorral akarta meglepni. A csupa szeretettel elkészült remekművet ki akarta próbálni előbb a macska nyakán, hogy lássa, jól áll-e, mielőtt felkötí az édesanyjára. De a ronda kispajtás elszaladt és képes volt az ékszer nélkül visszatérni... „nézd csak, nem is szégyelli magát, ide feküdt a lábam elé...”, jaj, de kár, hogy csak egyszer volt Budán kutyavásár!”, mérgelődött, és sírástól kivörösödött kis arca durcásan a lustán heverő bestia felé fordult. Mielőtt meg tudtam volna magyarul neki, hogy talán nem is történt semmi igazságtalanság, mert a macska a hirtelen „rászakadt” ismeretlen veszedelemtől rohant el fejét vesztve, meglepetten kérdeztem tőle: miért gondol ama budai kutyavásárra? „Mert ha még egyszer lenne, édesapa elvinné cirmost oda, aki a sok kutyától úgy megijedne, hogy soha többé nem csapna be engem...” Íme, tehát a büntetés, mert nyilvánvaló, édesapa is igazságos, mint annakidején Mátyás király volt... Folytathatnám... talán azzal, hogy miként sikerült megnyugtatnunk - immár mellénk telepedett édesanyával a még selypítő kisleány lelkét, de fontosabb az, ami akkor bennem — a pályája kezdetén lévő tanárban — megfogalmazódott. Valamiféle nevelői ars poetica, ami az élő szó jellemet formáló erejére, az anyanyelv használatának, a soha le nem intett mesélő kedvnek a fontosságára vonatkozhatott. Mintha parancsként jegecesedett volna meg az immár lassan feledésbe menő axióma, miszerint a bölcsőtől a felnőttkorig duruzsolni kell a versikéket, meséket, hogy gyermekünk továbbadhassa majd sajátjainak az élet kis és nagy stációi során megtapasztalt igazságokat. Mert vannak kis és nagy igazságok, ám Igazság csak egy van, és az mindig megmarad, mint Mátyás király emléke... Mint ahogy fenntarjuk mi is Kalejdoszkóplapszámainkban nemcsak az Igazságos, hanem a mindig győzedelmeskedő Igazság hitét is.

Dancs Rózsa

TARTALOMBÓL

Arany János: Mátyás anyja (vers)	2
Szilágyi Erzsébet	3
Varga Gabriella: Hunyadi Mátyás élete és uralkodása	4
King Matthias	9
Emlékdal Mátyás király halálára (vers)	12
Potápi Árpád: Mátyás király közép-európai egységet teremtett	13
Nagybáncsai Mátyás: História az vitéz Hunyadi János vajdáról	15
Gaal Gergely: A történelem minden vihara ellenére összetartozunk	16
Jókai Mór: Mátyás király és a szegény varga (elbeszélő költemény)	18
Csibi Krisztina: Magyarok millióihoz jut el Mátyás király és az emlék-év üzenete	20
Géczy Erika: Gyermekkorom szeretett hős királya	23
Tófalvi-Balassa Szilvia: Nálunk is járt az álruhás Mátyás király!	23
Pósa Zoltán: Hunyadi Mátyásnak szakrális királyaink között a helye	24
Dévai Nagy Kamilla: Az országban rend volt	25
Fehérvári Lilla: A régi fény ragyogjon fel honára!	25
Balázs József: Az Árpád-házi királyok méltó utódja volt	25
Marosán Csaba: Egy szebb, élhetőbb és sokkal békésebb Erdélyért dolgozom	26
Hunyadi Mátyás életterei — Mátyás király-émlékév kiállítása Edmontonban és Niagara Falls-on	29
Pennaforgatók Mátyás király udvarában — az emlékév kiállítása Torontóba is megérkezik	30
Vörösmarty Mihály: Szép Ilonka (vers)	32
Beautiful Helen (poem) Translated by Kirkconnell, Watson	33
Húsz éves a Kalejdoszkóp folyóirat...	34

KALEJDOSZKÓP - KALEIDOSCOPE

ISSN 1480-5499

MEGJELENIK KÉTHAVONTA - PUBLISHED BIMONTHLY

Előfizetés - Subscription: CA\$75.00/year; Foreign: US\$85.00/year

Elnök - Telch György-George - President

Főszerkesztő - Telch-Dancs Rózsa - Editor-in-Chief

Főmunkatárs: Varga Gabriella

Munkatársak: Bácsalmási István, Csibi Balázs, Veszely Ferenc

122 Silas Hill Drive, Toronto, ON, M2J 2X9, Canada

Tel.: 647-979-4631; E-mail: rozsatelchdancs@gmail.com

Copyright © Kaleidoscope Heritage Club

A folyóiratot digitálisan archiválja az Országos Széchényi Könyvtár EPA adatbázisa: <http://epa.oszk.hu/01600/01658>

www.kalejdoszkop.ca

A KALEJDOSZKÓP szó a Pallas Nagy Lexikona helyesírását követi

A borítón:

1. Bordos László Zsolt 3D művész épületvetítése 2016-ban a kolozsvári Szent Mihály-templom falán. Fotó: Nicu Cherciu
2. A kolozsvári Mátyás király-szoborcsoport, Fadrusz János alkotása. Előtte Marosán Csaba, a Kolozsvári Állami Magyar Színház színművésze, kisfiaival

ARANY JÁNOS

MÁTYÁS ANYJA

Szilágyi Őrsébet Levelét megírta; Szerelmes Könnyével Azt is telesírta.	„Ki viszi Hamarabb Levelem Prágába? Száz arany, Meg a ló, Teste fáradsága.”
Fiának A levél, Prága városába, Örömhírt Viszen a Szomorú fogságba:	„Viszem én, Viszem én, Hét nap elegendő.” „Szerelmes Szívemnek Hét egész esztendő!”
„Gyermekem! Ne mozdulj Prága városából; Kiveszlek, Kiváltlak A nehéz rabságból.	„Viszem én, Hozom én Válaszát három nap.” „Szerelmes Szívemnek Három egész hónap!”
„Arannyal, Ezüsttel Mégfizetek érted; Szívemen Hordom én A te hazatérted.	„Istenem, Istenem, Mért nem adál szárnyat, Hogy utól- Érhetném Az anyai vágyat!” -
„Ne mozdulj, Ne indulj, Én egyetlen árvám! Ki lesz az Én fiam Ha megejt az <i>ármány</i> ?	S ahol jön, Ahol jön Egy fekete holló; Hunyadi Paizsán Ül ahhoz hasonló.
„Adassék A levél Hunyadi Mátyásnak, Tulajdon Kezébe, Senkinek se másnak.”	Lecsapott, Lecsapott Fekete szélvészből, Kikapá Levelét Az anyai kézből.
Fekete Viaszból Nyom reá pecsétet; Könyöklön Várnak az Udvari cselédek.	„Hamar a Madarat!... El kell venni tőle!” Szalad a Sokaság Nyomba, hogy lelője.

Merényi Zoltán és Somodi András réz- és acélalkotásának részlete

Madarat Nem egyet, Százat is meglőnek: Híre sincs, Nyoma sincs A levélvivőnek.	„Ki kopog? Mi kopog? Egy fekete holló! Nála még A levél, Vagy ahhoz hasonló.
Napestig Az erdőn Üzeti hiába: Éjfelen Kocognak Özvegy ablakába.	Piros a Pecsétje; Finom a hajtása: Oh áldott, Oh áldott A <i>keze-írása!</i> ”

(1854.)

SZILÁGYI ERZSÉBET

Horogszegi Szilágyi Erzsébet 1410 körül született és 1483-ban vagy 1484-ben halt meg. Szilágyi Mihály kormányzó testvére, Hunyadi János magyar kormányzó felesége, Hunyadi László horvát bán és I. Mátyás magyar király anyja, a késő középkori magyar történelem leghíresebb édesanyja. Arany Jánosnak köszönhetően mindenki ismeri, de pontos életrajzi adatokkal nem rendelkezik róla a történetkutatás. Születési idejéről csupán közvetett információink vannak.

Férje, Hunyadi János feltehetően 1405 körül látta meg a napvilágot, s miután aligha lehetett közöttük nagy különbség, így születési idejeként az 1405–1410 közötti esztendőket a legvalószínűbbek. Ugyanezt az elképzelést erősíti abbéli tudásunk, hogy Erzsébet apja, Horogszegi Szilágyi László 1426-ban Lazarevics István szerb despota szolgálatában állt – miként Hunyadi is –, aki 1427-ben halt meg. Ebből eredően feltehető, hogy a fiatalok 1427 előtt vagy akkortájt ismerték meg egymást, s egybekelésükre 1427 és 1430 között került sor. Az ifjú katona, Hunyadi és a fiatal magyar nemesleány frigyéből 1431-ben született az első gyermek, László.

A második életben maradt örökösre, Mátyásra sokat várt a pár (1443-ig), aminek két okát sejthetjük. Egyfelől nem zárható ki, hogy voltak csecsemőkorban meghalt gyermekeik is, másfelől épp az 1430-as évek második felétől indult emelkedésnek Hunyadi politikusi karrierje (1439-ben kapott először bárói méltóságot, szörényi bán lett), amely 1446-ban

a királyság kormányzóságával érte el csúcspontját, s ez rendre hosszabb időre elszólította felesége mellől a családfőt.

A családi élet helyszíne a köztudat szerint Hunyadi apjának, Serbe fia Vajknak szerzeménye és építménye, a vajdahunyadi vár volt. Mindez eleinte igaz is lehetett – tudjuk, 1431-ben Hunyadi László itt született –, ám a későbbi kormányzó 1441 utáni gyors politikai karrierje megkívánt egy méltó, országosan is számottevő rezidenciát, amelynek kiépítését épp 1442–1443 táján kezdték meg.

A szülők tudatosan választottak nem csupán humanista nevelőket, hanem az uralkodói felmenőket nélkülözni kényszerülő gyermekeiknek rokonságot. A Hunyadi fiúk vérségi kapcsolatba kerültek például a Vingárti Gerébekkel és a Rozgonyiakkal, így az arisztokrácia köreiből jutottak kapcsolatukhoz, s ez később, Mátyás trónra kerülését követően kiemelt szerepet kapott.

Szilágyi Erzsébet erős és talpraesett asszony volt. Férje távollétében az ország legnagyobb méretű uradalmát igazgatta, de Hunyadi halálát követően politikai érzékéről is számot adhatott. Bár idősebb fiát nem tudta megóvni a hóhér pallosától, nagy érdeme volt abban, hogy fiatalabbik gyermekéből király lett. Időskorában sem kellett félni: ha kellett, királynékkal kelt birokra, majd felnevelte fia törvénytelen gyermekét.

(Felhasznált forrás: Horváth Richárd: Kormányzóné, anyakirálynő, hercegi nagymama – Szilágyi Erzsébet élete, Múlt-kor történelmi magazin, 2018. tavasz)

Vajdahunyad vára. Fotó: Magyarország Háza

HUNYADI MÁTYÁS ÉLETE ÉS URALKODÁSA

„Mátyás király... Különös, rejtelmes és mégis: derűsen és édesen zengő visszhangja van ennek a két szónak a magyar ember lelki világában.” (Bajcsy-Zsilinszky Endre, 1939)

A középkor sok jelentős királyt adott a magyarságnak. Közöttük van államalapító Szent István, a lovagkirályként tisztelt Szent László és Nagy Lajos, a második honalapítónak tekintett IV. Béla és sokan mások. Mégis, Mátyás király nyerte meg leginkább a magyarok szívét. A nép szenvedését megértő tréfás és igazságos király jóleső balsamként hatott az idegen uralomtól nehezen szabaduló magyarság számára. A nemzeti ébredés korában benne tiszteltük a Magyar Királyság határait kiterjesztő és a modern kulturális értékeket teremtő uralkodót. Alakja mindig büszkeséggel töltött el és reményt adott a jövőre nézve.

Gyermek- és ifjúkora, rabsága Prágában és Bécsben

Hunyadi Mátyás 1443. február 23-án látta meg a napvilágot Kolozsváron Hunyadi János és Szilágyi Erzsébet másodszülött gyermekeként. A vajdahunyadi vár akkor éppen épülőfélben volt, Hunyadi pedig biztonságos helyen akarta elszállásolni családját. Mivel jó kapcsolatot ápolt a kincses város elöljáróságával, választása Kolozsvárra esett. Szilágyi Erzsébet Méhfi Jakab szőlősgazda óvári házában szállt meg, ott adott életet második fiának. A ház ma is áll, a Képzőművészeti és Formatervezői Egyetem működik benne.

Gyermekkora kezdeti szakaszát Mátyás többnyire Kolozs-

Hunyadi Mátyás szülőháza Kolozsváron. Fotó: Vakarcz Loránd

váron töltötte. A város plébániatemplomában keresztelték meg, a domonkosoknál tanult meg írni, olvasni. Nevelésével azután, Vitéz János váradi püspök felügyelete mellett, I. Ulászló király udvari papja, Szanóczki Gergely foglalkozott. Galeotto Marzio a következőket jegyezte fel a gyer-

mek Mátyásról: *„Mátyás király, gyermekkorában, ha regés énekeket hallott, vagy valamely hősről beszéltek előtte, annyira érdekelte a dolog, hogy egész nap rá sem gondolt az evésre-ivásra, elfojtotta éhségét s valahányszor a hatalmas összecsapásokról és szörnyű tusákról volt szó, másra ügyet sem vetve, kézzel-lábbal iparkodott a küzdő felek mozdulatait utánozni, s szinte úgy képzelte, hogy maga is jelen van s a viaskodók előtte állnak.”*

Tizenhárom éves volt, amikor egyidejűleg kellett megélnie édesapja nándorfehérvári győzelmét és röviddel azután bekövetkező halálát, amibe a táborában kitört pestisjárvány taszította a győztes hadvezért. Egy év múlva a 14 éves Mátyás – tíz évvel idősebb bátyjával, Lászlóval együtt – V. László fogságába került.

Vasvári Pál nagyobb lélegzetű tanulmányt készült írni Hunyadi Mátyásról, de művét nem tudta befejezni. Elkészült és letisztázott fejezeteinek szemelvényei az Országos Széchényi Könyvtár levéltári anyagában lelhetők fel.

A világhálón (http://ezredveg.vasaros.com/html/1999_08/99083.htm) is elérhető részletekből Mátyás rabságának leírását tőle idézzük.

„Mátyás első rabnapjai

Ő a Hévíz-víz nevű tér felett emelkedő vártoronyba volt zárva, melynek egyik része még most is fennáll. A torony nagyszegletű kemény kődarabokból van építve. Külsője fekete barna, mert felette sok század szárnyalt el; óriási kődarabjaira sok évek [alatt] barna moha ülepedett meg. Ablakai sajátlag nincsenek is: de az ablakok helyén van egy-egy hosszúkás nyílás, mintha sziklarepedés lenne.

Tán e szűk hasadékon tekintett le az ifjú fogoly, Hunyadi Mátyás, hazájára s bűnös nyugalomban tespedő nemzetére; tán itt tekintett ki, midőn a Szentgyörgy terére a gyásznap vonult, ártatlan bátyját kísérve, talán látta bátyját térdelni a bakó előtt; talán hallotta a halálos hóhérsújtások zuhogásait...

S elgondolhatni, mi lehetett az ő helyzete, ki mindezt tudá. Ő atyját kevéssel előbb temeté el; atyja őt, mint ifjabbat, bátyja gondviselésére bízta s ő karöltve járt derék bátyjával, s azon reményben élt, hogy az apa helyét ketten talán kipótolhatandják... s most e bátyja vérpallos alatt hullott el!

És a rémjelenet még nincs bevégezve. Ha a vérpallos még egyszer égnék emelkedik, hogy halálosan sújtson: a sújtandó más nem lehet, mint a másik Hunyadi... hisz itt a háború a Hunyadiak kiirtására volt indítva.

Mátyás ugyan minden büntől mentesnek érezte magát: de az nem szolgálhatott megnyugtatóra. „Hiszen László is ment volt minden büntől és mégis...”

E helyzet oly aggasztó, oly gyötrelmes volt, hogy alig lehetne csodálnunk, ha e kétségbejött pillanatokban öngyilkolásra vetemült volna a sorsüldözött ifjú. Csoda, hogy ezen aggályos napok alatt hajfürtei hófehérre nem

özülének! A fenyegető veszély rettegése örültté tette volna őt...

De ahol mások rettegének, ott Mátyás nem fél, hol mások kétségbeesének, ott Mátyás még remélt, és nem hagyta ő most se magát megemésztetni a néma bú, a kínzatos aggály lassú gyötrelme által. Fenntartá ő magát egy jobb korra, most előre sejté, hogy az élete nem az övé, nem sajátja, hanem az ő élete egy országé, és milliók boldogsága van attól feltételezve.

Mátyás fogságváltozása

A bécsi fogságban Mátyás sok méltatlanságot szenvedett. Oly emberek kezére volt bízva, kik a magyar iránt kiirthatatlan ellenszenvet tápláltak kebleikben. Isten tudja, honnan származott ezen éles gyűlölet, annyi bizonyos, hogy ez már a Mátyás kora előtt is fennvolt.

Ezen ellenszenv mély történeti gyökerekkel bírt, s e gyökök megfogamzának, s nem hogy elenyésztek volna, de századonként nevedtek, sarjadoztak, s termék a két nemzet számára a gyűlölség keserű gyümölcsét: a háborút. És e háború nemcsak fegyverrel vívatott. A háború nagyrészt erkölcsi volt: egy szabad fogalmakkal bíró s egy alkotmánytalan törvénylétben sinlődő nemzet eszméi nem bírtak egymással megrokonulni. Melyiknek illő a másikhoz simulni, mutatja a késő eredmény. Mátyás is érzé ezen ellenszenvet. Kíméletlenül, méltatlanul bántak vele.

Midőn László király Csehországra ment, menyegzőt tartandó Magdolnával, a VII. Károly francia király leányával, Mátyást szoros őrizet alatt hagyá Bécsben. Mátyás neki nem csupán foglya, hanem vetélytársa is volt. László attól tartott, hogy ha Mátyás szabadabbá lesz, szabadabbá lesz vele Magyarhon is, ő pedig alkalmasint szabad lesz a magyar koronától... Meghagyá László a börtönörnek, hogy Mátyást semmi szín alatt ki ne bocsássa, hacsak oly parancsot nem kap, mely az ő királyi gyűrűpecsétjével legyen hitelesítve.

Arra az esetre tudniillik, ha a Szilágyi Mihály zászlói fel tálnának repülni egész Bécsig, célszerűnek látszott, hogy Mátyást tovább ragadják Prágába, Olmützbe, Jeruzsalembe stb.

László jegyesét Prágába várta Párizsból. Mielőtt ez elérkezett volna, megjelent egy másik jegyes, mely őt kényszeríté a rokonulásra. E nem várt jegyes az erőszakos halál volt.

Podjebrád tudta, hogy a keserves kínok, melyekben László gyöttrődik, halállal fognak végződni. Tudta, miszerint 3 ország felett egyszerre fog felderülni a régen várt hajnal.

Néhány pillanat még, és László örökre elszenderül, és megvannak oldva az unalmas kapcsok, melyek közötté és 3 nemzet közt léteztek, melyeket a nemzetek előre szembehunyást kötének, s midőn szemeiket felnyiták, késő volt a bánat!

Tudta Podjebrád, hogy a magyar nemzet szabadon fog királyt választani, s a közbizalom e méltósággal Mátyást tisztelendi meg, ki most fogoly, ki e haldokló fejedelem hatalmában áll.

Az önző nyervágy őt egy hirtelen lépésre határozá. Lehúzta László haldokló ujjáról a hiteles fejedelmi pecsétgyűrűt. Ezt könnyen teheté, ki a király legbensőbb bizalmát bírta, s levelet írt a bécsi börtönörnek, hogy Mátyást rögtön küldje Prágába László király parancsára.

A börtönör a pecsét megláttára azonnal engedelmeskedett. E tényre Podjebrádot az aljas haszonlesés határozá. Ő tudta, hogy a magyarok Mátyást a fogságból örömet kiváltandják, s kivált a közörm első pillanatában akármennyit kíván, készek lesznek érte megadni.

Ez a hibája Podjebrád jellemének. Tényei sokszor nagyok, bámulatosak, de nem bír sok erkölcsi alappal. Nála a hideg önzés, az aljas önérdek működött. Ez vezérelte őt tényeiben. Pedig hordja egymásra a világ hegyeit, járja be hadseregével a Nagy Sándor és Hannibál útját: mégse lehet nagy férfiú, ha tetteiben önzés vezérelte. Bámulni fogják őt, mert óriás alakban tűnik, de tisztelni soha.

Mátyás kettős fogsága

Mátyás a Podjebrád házánál igen kíméletes bánásmódra talált. Egészen úgy tekinték őt, mint a Podjebrád család egyik tagját, és saját szavai szerint barátságosan és rokonilag tartá őt magánál Podjebrád. A bécsi fogság szigorú volt Mátyásra nézve, de a nagyratörő ifjú célszerűleg tudta azt is használni, s fogsága alatt tanulta a német nyelvet. Most azonban Podjebrádnál szelídebb bánásmódra talált. Podjebrád, az önhaszonleső, jól tudta számítani, s előre látta, hogy a Mátyással bánásmódtól igen függ rá és jövőjére nézve. Mátyásban hatalmas barátot remélt találhatni, s neki ily barátokra szüksége volt, miután a cseh korona elnyerése után törekedett.

Mátyás itt ismeré meg Kunegundát, Podjebrád szelíd leányát. A leányka 11 éves volt, Mátyás 15. S a korán érő Mátyás a kisleányba szerelmes lón. E gerjedelem nem lehetett igazi szerelem, hanem az ifjú kebel első lobbanása volt, előjele a szerelem örök lángjának. Mátyásnak tetszett a csinos leányka; tetszett szendésege, mely Kunegundát főleg jellemzé. Mindene tetszett az ifjú Mátyásnak, csak neve nem. Magyar fülben ez a Kunegunda név már akkor is különösen hangzott, ámbár még nem volt hozzá mellékelve az Edvard. Mátyás őt Katalinnak nevezte. Podjebrád hasznára akará fordítani az ifjú Mátyás szerelemgerjelmét, s ajánlá leánya kezét. Mátyás elfogadta.

Ha Podjebrád ezen ajánlatot nem teszi, Mátyásnak alkalmasint soha eszébe se jut Katalin, s a gyermekies viszonyok minden nyom nélkül enyésznek el: de Podjebrád minden körülményt fel tudott használni saját részére, s azért bírta rá Mátyást, hogy szerződést kössön vele a leendő egybekelésről. Mátyás e szerződésben nyíltan mondja, miszerint »a Podjebrád kedvezéseinek meghálálása végett lép vele barátságra és sógorságra«.

S így Mátyás, a fogoly, új fogságot készíté önmagának, s kétszeresen fogollyá lett. Foglya volt Podjebrádnak, és

foglya a Katalin gyermekies szerelmének.

Annyi tehát bizonyos, miszerint Mátyás Katalin iránt már előbb is viseltetett némi vonzalommal, s azért nem lehet egyenesen állítani, mintha Podjebrád leányát erőszakkal rátukmálta volna Mátyásra.”

A rabság megpróbáltatásai nagykorúsították Mátyást, s mire alig néhány hónap leforgása alatt trónra került, fiatal kora ellenére, mindenki számára meglepő határozottságról és érettségről tett tanúbizonyságot.

Harminckét év a Magyar Királyság trónján

Ötszázhatvan évvel ezelőtt Szegeden Garai László nádor, a felesége, Alexandra, valamint Szilágyi Erzsébet és Szilágyi Mihály macsói bán egyezséget kötöttek, hogy Hunyadi Mátyást közösen Szent István trónjára segítik, és a korábbi sérelmeiket nem idézik fel többet. Így 1458. január 12-én a Garai-Újlaki és a Szilágyi-Hunyadi ligák által megkötött egyezményben Hunyadi Mátyást jelölték a trónra, aminek eredményeképpen később, 1458. január 24-én ténylegesen is királlyá választották a Budára és a pesti Rákosmezőre összehívott királyválasztó országgyűlésen.

Hunyadi Mátyás 15 évesen lett Magyarország választott királya. A koronázásra nem kerülhetett sor, mivel a Szent Korona III. Frigyes német-római császár birtokában volt. Mátyás rendkívüli erőfeszítéseket tett a korona visszaszerzéséért, de ez csak öt évvel később, 1563-ban sikerült.

Mint láttuk, Mátyás a prágai fogsága alatt, 1457 telén, Podjebrád György cseh kormányzó nyomásának engedve, eljegyezte annak lányát, Katalint, majd 1461-ben feleségül is vette. 1464 csodás évnek ígérkezett Mátyás számára: nemcsak akkorra tervezték a koronázást, hanem áldott állapotban lévő feleségének februárban kellett volna világra hoznia gyermeküket. A gyermekáldás és koronázás ünnepi mámorában jött a szörnyű hír, hogy Katalin szülés közben meghalt. A koronázást ettől függetlenül 1464. március 29-én Székesfehérváron megtartották, s ezzel Mátyás Magyarországnak immár nemcsak választott, hanem koronázott királyává vált.

„Az isteni szolgálatra bármilyen idő alkalmas, és mindaz, amit a haza érdekében tesz az ember, nem egyéb, mint Isten szolgálata” – vallotta Mátyás.

Harminckét évnyi uralkodása alatt erős, meghatározó jelentőségű birodalmat épített ki Európa közepén, zsoldos hadsereggel, besorozott katonákkal, szigorú törvényekkel, kemény adóztatással, bírósági reformmal. Megszilárdította, egységbe fogta a Magyar Királyságot, megteremtette az ország stabilitását. Megerősítette a gazdaságot, az országot gyarapítani tudta.

Még ha egyes intézkedései miatt a lakosság egy része méltatlankodott is – például a nemesség a rá kivetett adó miatt –, mégis elmondható, hogy békés és biztonságos, rend, igazságosság, fegyelem jellemezte idők köszöntöttek az országra.

*A kolozsvári, Fadrusz János alkotta Mátyás király-
emlékmű részlete. Fotó: Manasses Almásy Botond*

Tudomány- és művészetpártolása

Mátyás jártas volt a tudományokban – szavai szerint *„A tudatlan király olyan, mint a koronás szamár”* – és a művészetekben is. Itáliából érkezett második felesége, a nápolyi király lánya, a 14 évvel fiatalabb, igen szép és művelt Aragóniai Beatrix kétségkívül igen nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy férje jelentős humanista műveltségre tett szert és művészetpártolása feltűnő, már-már hivalkodó méreteket öltött.

Mindezek a törekvései megmutatkoztak a budai és a visegrádi építkezéseiben is. *„A királyok dicsősége a népek sokaságában, az országok díszje és ereje a városok gazdagságában és teljességében áll”* – vallotta.

A bőkezű mecénásként ismert Mátyás célja az volt, hogy Magyarországot második Itáliává tegye. Udvara a korabeli kultúra egyik központja lett Európában, elsőként követve az Itáliában kiteljesedő, az ókori görög és római kultúrát felfedező újjászületést: a reneszánszt. Mátyás, aki maga is a római Corvinus nemzetséghez vezette vissza családfáját, nyitott volt a humanizmus és a reneszánsz szellemére, és ezt az érdeklődést Beatrix csak elmélyítette benne.

Mindez a Corvina könyvtárban nyilvánult meg legerőteljesebben, melynek virágkora Mátyás uralkodásának utolsó két évtizedére tehető, s mely világszerte csodálatot váltott

ki. Becslések szerint Mátyás király könyvtárának 2000-2500 kötete lehetett, mely, tekintettel arra, hogy egyetlen kódexbe több művet másoltak, 4500 művet ölelhetett fel az

*Hunyadi Mátyás
Merényi Zoltán és Somodi András réz- és acélalkotása*

Aragóniai Beatrix

irodalom és a tudomány minden ágából. S ami nagyon fontos: ebben a könyvtárban a kódexek soha nem a dísz tárgy szerepét töltötték be; maga az uralkodó is gyakran szakított időt az olvasásra.

Az udvar énekes és hangszeres zenei élete is európai szintűvé vált. A királyi kórus létszáma Mátyás korára elérte a negyven főt; a külföldi vendégek egybehangzóan mint Európa egyik legjobb együttesét dicsérték. „Annál különbet még nem láttam” – írta egy korabeli szem- és fültanú Mátyás híres énekkaráról, amely még magával a pápai kórossal is vetekedett. Az énekkarnak saját iskolája, orgonistája és fúvószenészei voltak és a gregorián ének művelése mellett – külföldről szerződötetett énekesek és hazai szopránfiúk közreműködésével – műsorán a kor legigényesebb kompozíciós stílusában írt többszólamú művek is szerepeltek. Mátyás kiterjedt levelezést folytatott, hogy Magyarországra csábítsa a kor legjelentősebb zenészeit. Udvarának zenészvendége volt mások mellett Pietro Bono, a híres lantjátékos is.

Mátyás udvara bekapcsolódott az európai kulturális élet vérkeringésébe. Kultúrpolitikájával e téren is a kor élvonalába emelte hazáját, ezzel is felhívva magára nemcsak a hazai, de az európai diplomácia figyelmét is.

Hadviselései és halála

Mátyás úgy tartotta: „Szomorú a királyok sorsa, amiért háborút kénytelenek viselni, mert gyakorta diadalmaskodnak ugyan, de mindannyiszor emberi vérontás árán.” Ő gyakorta diadalmaskodott, és katonai erejét Európa széles köreiben is elismerték.

Apja nimbuszát Mátyás is megörökölte, így uralkodása alatt nem érte hódító jellegű török támadás Magyarországot, a

törökök azonban jelentős sikereket értek el Magyarország déli szomszédjainak a meghódításában. Magyarország így roppant veszélyes közelségbe került a Török Birodalommal. Boszniában 1463-ban a kivonuló törökök nyomában haladva Mátyás visszafoglalta Jajca várát. Portyázó jellegű török támadás uralkodása alatt kétszer érte az országot. Az első több éves nyugalmat biztosító fegyverszünet után teljesen váratlanul következett be: 1474-ben a törökök Váradig nyomultak. A moldvai vajdaság elfoglalása volt a tét, amit azonban Ștefan cel Mare vajda visszavert. Ezt követően foglalta el Mátyás a törököktől Szabács várát. A másik török portyázó hadjárat Erdélyre sújtott le 1479-ben; ott Báthori István erdélyi vajda Kinizsi Pál temesi ispán segítségével Kenyérmezőnél igen nehéz csatában végül legyőzte őket. Összességében Mátyás inkább diplomáciai eszköznek használta fel a törökellenes politikát, ezt viszont igen hatékonyan tette.

A törökkel való hadakozással ellentétben sokkal jobban érdekelték a nyugati irányba mutató politikai lehetőségek. A legkönnyebb áldozatnak egykori apósa, Podjebrád György cseh király ígérkezett, akit huszita vallása miatt az európai hatalmak, és különösen a pápa, vonakodtak elfogadni. Mátyás könnyen ajánlkozott az eltávolítására és ezzel 1468-ban kitört a magyar–cseh háború. Csehország meghódítása azonban igen nehéz feladatnak bizonyult, hiszen Európa legjobb zsoldos katonáinak egy része innen került ki. Mátyás mindössze Morvaországban ért el némi sikert, ahol 1469 májusában a cseh katolikus urak egy része megválasztotta királynak. Azt követően, hogy 1471-ben Podjebrád meghalt és a cseh rendek nem Mátyást, hanem a lengyel Jagelló Ulászlót választották meg királynak, ismét kiújult a csehekkel való konfliktus, sőt a háborúba Ulászló apja, IV. Kázmér lengyel király is bekapcsolódott. 1479-ben kötötték meg a békét Olmützben, és ez a már korábban létező állapotokat szentesítette: Mátyás és Ulászló is használhatta a cseh királyi címet; Ulászló kapta Cseh-országot, Mátyás pedig a királyság többi részét: Morvaországot, Sziléziát és Lausitzot.

Mátyás legnagyobb katonai bravúrja az osztrák háborúhoz kötődik. Az osztrák tartományok ura Habsburg III. Frigyes német–római császár, a Hunyadiak mindenkori egyik legnagyobb ellenfele volt. A Szent Korona visszaszerzését követően Mátyással való viszonya továbbra is bizonytalan maradt. Mátyás különösen neheztelt rá, amiért továbbra is viselte a magyar királyi címet, és nem támogatta őt a cseh királyság megszerzésében, hanem ellenfelével, Ulászlóval szövetségbe lépett. Azt is nehezményezte, hogy befogadta a menekült Beckensloer esztergomi érseket, aki magával vitte hatalmas kincstárát. Az ellentét fokozatosan mélyült közöttük, végül 1477-ben Mátyás hadat üzent a császárnak. A több szakaszban zajló háború során nemcsak visszavonulásra kényszerítette a császárt,

KING MATTHIAS

King Matthias ... strange and mysterious, yet these two words resonate heartily and sweetly within the inscape of the Hungarian people. Even today, it seems preferable to believe that he lives inside us as the Mátyás Hunyadi of folk tales rather than as a “historical” figure. Only a few know that folktale Mátyás was actually real.

Two exciting questions in the field of political history prompted me to produce this work. First of all, what was the Empire of Matthias and what did it mean, barely a generation before Mohács and half a millennium after Saint Stephen? How did it adapt (or did it adapt at all?) to the broad horizons - but also rigid and closed systems - of Árpád's large-scale state creation and empire building? Or were those right who saw in Matthias's work only a beautiful, but fruitless, one-off improvisation, the product of an outstanding statesman and leadership genius that placed unrealistic demands on Hungarian forces, sustaining a short-lived blaze of glory at the expense of enormous national sacrifices which, ultimately - due to its delusions of grandeur and excessive, bloody losses - led to its cataclysmic collapse at Mohács? Secondly, a common and increasingly general approach amongst historians seems to run in parallel with the growth of all manners of unhealthy and dangerous forms of xenophobia in today's Hungary, sharply contradicting - in the first place - our former historiography concerning the Empire of Matthias as well as the magnificent genius of Miklós Zrínyi II and, above all, the instincts of the Hungarian people, their gift for remembrance, judgement and undying love - so, who is right?

(Endre Bajcsy-Zsilinszky: King Matthias [1939])

Matthias arrives in Buda

King Matthias's journey from the lands of Moravia via Nagyszombat and Esztergom was a triumph. He entered Buda Castle on 14th February, the last day of the winter carnival, with great ceremony and the scene soon became noisy festivities. Due to the exceptional circumstances, the Church readily waived the normally strict rules governing the fasting period of Lententide. And the king, whose soul was justly filled with feelings of great happiness, called upon the nation's inhabitants to participate in the celebrations. “We, he wrote to the citizens of Bártfa two days after his arrival, *“are enjoying merry days amongst the high priests and lords in Buda. We desire that you take part in our joy and may your souls find pleasure.*

Therefore, owing to our exalted state of jubilation, we ask you to organise celebrations and return the messenger of joy to us bearing presents.”

However, even in the midst of such euphoria, he didn't forget to perform a solemn duty. He made a pilgrimage to the Church of the Body of Christ, to the unmarked grave of his

unfortunate brother, and then later arranged for his body to be transferred to Gyulafehérvár, with appropriate ceremony, where he would find his final resting place next to his father's ashes.

(Vilmos Fraknói: Mátyás Hunyadi the King [1890])

Matthias and the Czechs

Zdenko von Sternberg convened a meeting of the Czech, Moravian and Silesian nobility in Olomouc on 12th April. He made it clear, that they should be grateful to Matthias, and should fear the possibility that he might rid himself of an onerous duty, namely their protection. Therefore, the only way to avert this danger would be to elect him as their king. This was agreed unanimously and the decision was made known to Matthias by means of a delegation. Having discussed the matter with his Hungarian counselors for quite some time, Matthias gave his answer two days later in one of the most outstanding displays of self-restraint and political dexterity.

“He thanked them for their goodwill. However, he was afraid that, as soon as he had ascended the Czech throne, the Pope and the Emperor would withdraw their cooperation and place the burden of responsibility for the military campaign solely on him.

Therefore, the proffered crown should be accepted only on condition that the Papal Emissaries and the Czech lords guarantee that the German Empire provides either twelve thousand cavalries or - preferably - one-third of half a hundred thousand forints annually.”

He paused and a pitiful scene ensued.

„Your Most Gracious Majesty” replied Zdenko von Sternberg, with dismay in his voice, “please deign to lower this amount because it is unattainable.”

(Vilmos Fraknói: Mátyás Hunyadi the King [1890])

Matthias and the Military

Matthias said “In the same way as my fondly remembered father - he said - I also grew up behind the zealous shield of Christianity and the Holy See from an early age. During my military campaigns, I lost countless good friends and relatives - even my uncle - not to mention a huge amount of money. My body was covered in wounds and only I, in my infirmity, know how much pain they cause me.”

“The whole world was aware of what I was doing and the sort of battles I was fighting on behalf of Christianity. And yet I was still ready to take up arms against the Turks or whatever the Holy See and its emissaries called upon me to do: I never brokered peace without their approval. If I had not persevered against the advance of the Turks, Bosnia, along with many more provinces, would still be in the hands of the cursed enemy. I can assure you, Emissary, that without the self-sacrificing valour of the Hungarians, the fate both of Italy and the Holy See would have been decided a long time ago.”

“However, when the heresy had spread dangerously through the Czech lands, I answered the call of the Holy See and launched a battle myself, a colossal task that neither the Emperor nor any other monarch who had the blessing of the Pope dared to undertake. Not even during the course of this war did I broker peace or declare a truce without the ordinance and approval of the Holy See. It is true that I was made King of the Czech Lands as a reward and His Holiness solemnly pledged that no one else would be supported in such a manner; I will relate shortly how he kept his word. For now, I would just mention that the Czech wars, the dangers, the tensions and costs, as well as mourning the heroic men of my Hungarian Kingdom who perished, constituted an enormous sacrifice that could not be balanced out even by a reward to the value of ten Czech lands.”

(Vilmos Fraknói: Mátyás Hunyadi the King [1890])

Beatrice

The cradle of the Italian princess who was destined to be the spouse of the most glorious ruler of Hungary was rocked on the shore of the Sea of Sirens and the majority of her childhood was spent in the castle known as Castello Nuovo.

Its dark and cheerless bastions are still pounded by the waves of the sea on one side, while the other reverberates to the sounds of the harbour and the streets of Partenope.

Beatrice of Aragon was born in Naples on 14th November, 1457 as the legitimate child of the then Prince of Calabria and crown prince of the Neapolitan throne, Ferdinand – or, in Italian, Ferrante – and his wife, Isabella di Chiaromonte. It seemed that her fate had already been decided whilst she was still in her cradle, as she was born barely two months prior to the winter’s day on which Mátyás Hunyadi was unequivocally declared King of Hungary by the assembled nobility on the icy Danube and at a conference of peers in Buda Castle.

(Albert Berzeviczy: Queen Beatrice [1908])

And so Beatrice entered the Hungarian lands; having arrived from the south, she was enveloped in a cold and snowy world, but received a warm welcome. By all accounts, the royal bride was generally greeted with affection as well as an air of expectancy that mixed joy with hope. Battling against the deep-lying snow, as soon as she crossed the state border *“nobles and peasants greeted her joyfully in the manner of their ancestors when Buzilla was escorted from Apulia to Kálmán by martial lords.”* Not only queens but also kings had already ascended the Hungarian throne from that land; in particular, Lajos the Great’s family also originated from there – a king whose reign was glorious enough to block out dark memories of frequent, murderous episodes between the Neapolitans and the Hungarians. The

name “Beatrice” must also have been familiar to the Hungarians as two queens had already borne it in previous times: the third wife of András II – daughter of Aldobrandino D’Este – whose son, István, and Tommasina Morosini, bore him a grandchild, András III, who became the last king of the Árpád dynasty; and the second wife of Károly Róbert, the daughter of Henry VII, Holy Roman Emperor. At that time, Matthias was at the height of his popularity, but, it can be said, he had still not reached the height of his powers and was not yet immersed in the labyrinth of Western European political aspirations. He was a national king in the true sense of the word, destined to establish a national dynasty regardless of circumstances. Therefore, both his own desires and those of his nation required that the future of his forthcoming marriage should rest on solid foundations. By normal reckoning, why wouldn’t these expectations be fulfilled by a bride whose person combined an ancient, proud, royal family of distinction with all the bloom of youth?

(Albert Berzeviczy: Queen Beatrice [1908])

The Death of Matthias

In 1490, the sudden death of Matthias created a situation full of complications and dangers; a sense of loss and general panic as well as groundless suspicions of assassination. Beatrice momentarily takes charge of the situation; the peerage places supreme authority in the hands of the cabinet-council governed by her and János Corvin; Beatrice convenes the diet responsible for electing a king. A rivalry starts over Matthias’s catafalque. Beatrice’s mysterious behaviour raises the suspicions of the Milanese supporting Corvin’s interests. Matthias’s body is taken to Buda and from there to Székesfehérvár. Beatrice and Corvin are accommodated in Buda; it seems that this situation benefits Ulászló and those bishops who advocate his election, raising hopes in Beatrice regarding marriage to the new king. The diet convenes; an unsuccessful attempt is made by the Polish prince, János Albert; Ulászló’s party tries to force Corvin to back down; the latter heads south with the crown while leaving Buda occupied, but his army is beaten at Csontmező, thereby ending his bid for the throne. In the meantime, the peerage, led by Orbán Nagylucsei, the Bishop of Eger, comes to an agreement with the Queen, who takes the right to govern as her settlement, in order that she may elect Ulászló, thus enabling Ulászló to offer his hand to her, but the peers have already determined amongst themselves that this marriage will never be allowed to happen. Ulászló is declared king by the election committee and a delegation is sent to Farkashida to inform him of the terms of his election. As soon as he is crowned, Ulászló commences secret negotiations for marriage with the wealthy Bianca Maria Sforza, although he is already formally bound to Borbála of Brandenburg. He declares in

front of an assembly of peers that, out of necessity, he will marry Beatrice but he will never recognise the validity of the marriage; he then joins Beatrice, at which point Tamás Bakócz, Bishop of Győr, pronounces the king and queen husband and wife, based on their previous declarations. Ulászló leaves immediately after this.

(Albert Berzeviczy: Queen Beatrice [1908])

Matthias and Borbála

Even during the heady days of his military triumphs in the Czech lands, he was still able to keep chaos and disorder away from his court.

However, it was during the time he spent in Boroszló (in the spring of 1469) that he often invited aristocratic Silesian ladies to his formal dance parties, where one of them awakened a deep passion within the 29-year-old king, who had been a widower for six years at that point.

The relationship that developed was no brief love affair; on the contrary, a lasting bond grew between them. The young woman's allure was on account of her beauty but she was able to consolidate this by means of nobler features, her heart and spirit.

She accompanied the king to Hungary and remained close to him for years. She lived modestly and in seclusion, avoiding sensation and scandal. We cannot find a deed of gifts that she could have procured for herself or for her family's benefit. Diplomats considered her unworthy of mention in their reports. Court historians omitted to include her in their records. Even the facts that her Christian name was **BORBÁLA** and she came from a noble Silesian family only emerged in a later document, the work of a 17th-century historian.

In the fourth year of their relationship, on 2nd April, 1473, she gave birth to a son who was christened **JÁNOS**.

(Vilmos Fraknói: Mátyás Hunyadi the King [1890])

King Matthias and Astrology

The 17-year-old Mátyás managed to reach the Czech governor, György Podjebrad (1420-1472). He had the opportunity to study astrology in Prague because György's son, Henrik, was also engaged in it.

Mátyás, even in adulthood, sustained his interest in horoscopes, something that he had enjoyed since his childhood. When he married Beatrice in 1476, his interest in astrology intensified. Beatrice was educated in Italian customs, her teachers being Italian humanists. These Italian humanists, popularly portrayed as theologians, lawyers, masters of art and interpreters of the classics, were – almost without exception – also familiar with medicine, as well as astrology, alchemy and mysticism. Beatrice received her education from these humanists, so it is no wonder she also sustained an interest in astrology. Even if Beatrice is reproachable with regard to morals, it is certain that she was sophisticat-

ed and this much was acknowledged by her contemporaries. Galeotto and Naldinus both declared that Beatrice was adept in every area of science in her era.

Matthias was committed to ensuring the well-being of his wife in Hungary; therefore, he strove to introduce Italian conventions to the country. Heltai stated accurately that Matthias attracted pharmacists, doctors and “masters of demonical knowledge” to our country due to Beatrice's influence. By “demonical masters” he mainly meant astrologists.

(László Szathmáry: Astrology, Alchemy and Mysticism in the court of King Matthias [1940])

What was King Matthias like?

But what was the young man like, the man who became a timeless symbol of authority and royalty? It is easier to grasp his personality than his appearance. However, we can imagine his face and figure based on different accounts. His stature was medium height, his upper body relatively powerful, his legs curved: typical characteristics amongst Hungarian equestrians. His rosy-cheeked face was dominated by a strong chin and the famous, distinctive Matthias nose. His fine head of hair was chestnut red. This all came with a way of moving with self-awareness, a sharp look, a buoyancy of movement and in his play of features. His movements and thoughts were lightning-quick, his mood sparkling and passionate, his manner of speech and style of writing dynamic, concise, clear and descriptive. Often threatening, sometimes cocky, boastful, exactly what you might hear from a “young Transylvanian lad.” He would blindly go into battle in the front row but he was also cunning, careful, proud and stubborn. He evaluated situations with lightning speed, acted suddenly and always found the target. We can observe in his ways the type of approach that is so typical of Hungarians, according to the contemporary Dalmatian historian, Tubero*, he ignored facts stubbornly and uninterestedly but then suddenly, in less time than it would take others to think, he started to put things right, to organise, distribute, order and launch a surprise attack on his enemies. However, his exuberant temperament was ruled by intelligence. He knew himself as well as he knew others. He was able to mask his nature at any time in order to reach his goal. He fretted and fumed, softened, complained, made promises and friends and threatened as the king wished, the embodiment of the nation's interests.

(Tibor Kardos: King Matthias [1940])

The Death of Matthias

„Matthias ... spent a good part of his life within the confines of military camps and the fact that he was injured on several occasions, which certainly contributed to the deterioration of his health, was well known, even abroad. In

the spring of 1489, his condition deteriorated dramatically to the point where he was unable to walk: he had to be carried in a sedan chair. Although there was some improvement in the summer, his gout worsened in the autumn, his feet and knees swelled up, and he was also tormented by a fever. Therefore, he was unable to travel to Linz. His condition improved in January 1490, thus the doctors, who had been in Buda since the spring of 1489, approved his journey to Vienna. [...] The King participated in a long ceremony on Palm Sunday and then he knighted the departing Venetian ambassador. In the meantime, Beatrice wished to visit the churches of Vienna, and so the meal was postponed. The hungry King asked for some figs but he found them rotten and became enraged. Beatrice arrived in the midst of this scene but even she could not mollify the King. Matthias started to feel dizzy and his eyes had become dark by the time he had someone take him to his bedroom, where he probably had a stroke at around 6 P.M. They immediately summoned his son, two of his cousins, Péter and Mátyás Geréb, Nagylucsei, Bakócz, István Szapolyai, the Austrian Captain General, and István Báthory, Voivode. The King was in severe pain, and only the cries “*aj, aj*” and “*Jesus*” left his lips. The following day, he was unable to speak at all, and eventually he died between 7 and 8:00 A.M. on the morning of Tuesday, 6th April.

(*András Kubinyi: King Matthias [2001]*)

Highlights

Strange, mysterious, genius, outstanding statesman, 12th January, 24th January, 14th February, 1443, 23rd February, House of Hungarians, Your Most Gracious Majesty, My body was covered in wounds, battles I was fighting on behalf of Christianity, Czech king, Beatrice of Aragon, Borbála, King Matthias, Mátyás Hunyadi, János Hunyadi, János Corvin, Italian princess, Vienna, Prague, Kolozsvár, groundless suspicions of assassination, 1469, 1476, 1473, 2nd April, György Podjebrad, Astrology, medium height, powerful, rosy-cheeked, distinctive Matthias nose, a way of moving with self-awareness, a sharp look, a buoyancy of movement and in his play of features, fine head of hair, chestnut red, lightning-quick, mood sparkling, passionate, threatening, cocky, boastful, blindly, cunning, careful, proud, stubborn, fretted and fumed, softened, complained, made promises and friends, threatened, he was injured on several occasions, figs, Jesus, 1490, 6th April, “*Just as French people might justifiably laugh about a naivety that disputes Napoleon’s Frenchness, we Hungarians – even from our more modest position in the world – can at least smile at vain attempts to dispossess us of János and Mátyás Hunyadi, at any price.*”, “*a lack of xenophobia is one characteristic of the king.*” the self-sacrificing valour of the Hungarians.

(*Source for the above: King Matthias — Patron of the Arts and Soldier, pp. 114-122*)

EMLÉKDAL MÁTYÁS KIRÁLY HALÁLÁRA

Néhai való jó Mátyás királ!
Sok országokat te bírál,
Nagy dicsérettel akkoron valál,
Ellenségednek ellene állál.

Hatalmaságotat jelentéd,
Bécsnek hogy városát is megvennéd,
Ékes sereged ott féletéd,
Királi székedet benne helhezted.

Németországot mikor kívánnyád,
Szent koronához választád,
És nagy sok részre hassogatád,
Magyari uraknak tisztül mind elosztád.

Akkoron te lél oly igen drága,
Téged kíványa cseh Prága,
Meghervadozott szép zeld ága,
Nem kellemetes néki virága.

Terekektül nyerél ajándokokat,
Ne pusztítanád országokat,
Ne kerengténéd bassájokat,
Ne fenyegetnéd ü császárokat.

Igyekezél vala sok országokra,
És nagy hatalmas városokra,
Az vízen álló Velencére,
És benne való belcs olaszokra.

Magyarországnak fényes tikere,
És rettenetes bajnoka,
Nyumuroltoknak kies hajlaka,
Nagy ékességnek es te valál oka.

Nagy ékessége tisztességneknek,
Nagy bátorsága félelmeneknek,
Oltalmazója magyar népeknek,
Rettenetes lél az lengyeleknek.

Királok kezett lél te hatalmas,
És nagy igyeknek diadalmas,
Néped kezett nagy bizodalmas,
Légy úristennél immár nyugodalmas.

(*Ismeretlen szerző, 1490, Gyöngyösi-kódex, XVI. század*)

POTÁPI ÁRPÁD: MÁTYÁS KIRÁLY KÖZÉP-EURÓPAI EGYSÉGET TEREMTETT

*Potápi Árpád 2018. június 26-án Lendván, a Mátyás király – mecénás és katona című kiállítás megnyitóján
Fotó: Magyarság Háza*

A magyar történelem leghíresebb és legismertebb uralkodója, mesék, mondák, legendák hőse, az emlékezetben bölcs és igazságosként élő Mátyás király születésének 575. és trónra lépésének 560. évfordulója alkalmából a Nemzetpolitikai Államtitkárság a 2018. évre Mátyás király-émlékévet hirdetett. A rendkívül sikeres Márton Áron-, majd Szent László-év után Magyarország Kormányának a Mátyás király-émlékévvél is fontos célja a magyar identitás erősítése a Kárpát-medencében és szerte a nagyvilágban. Az emlékév megszervezését és lebonyolítását a korábbi emlékévekben is meghatározó szerepet vállalt Magyarság Háza irányítja. A döntések megszületéséről, az emlékévek céljairól, valamint Mátyás király személyéről és koráról Potápi Árpád János államtitkárral Tusványoson beszélgettünk.

– Államtitkár úr, 2016-ra Márton Áron-, 2017-re Szent László-, 2018-ra pedig Mátyás király-émlékévet hirdetett a Nemzetpolitikai Államtitkárság. Mi az általános jelentőségük és céljuk ezeknek a tematikus éveknél, túl azon, hogy általuk nyilvánvalóan lényegesen közelebb kerülünk az adott történelmi személyiség életének, korának és munkásságának a megismeréséhez, és jó esetben okulunk is a példájukból?

– Ezeket a személyiségeket elsősorban valóban azért kell megtalálnunk és kiemelni, hogy közelebb vigyük életművüket az összmagyar közvéleményhez és azon belül is főként a gyermekekhez, fiatalokhoz. A felnövekvő nemzedék megszólítása alapcélunk. Azt szeretnénk elérni, hogy ezek a példaképek megragadják őket, olyannyira, hogy egész életükben, idős korukban is emlékezzenek rájuk. Az ünnepi évekhöz kapcsolódó rendezvényeken keresztül ugyancsak kiemelt célunk a nemzeti identitás megerősítése és a magyar–magyar kapcsolatok erősítése is.

Ezért is törekszünk arra, hogy az emlékévekhez kapcsolódó programjainkat a Kárpát-medence és a diaszpóra minél több területére eljuttassuk.

– A kerek/félkerek évfordulók mellett milyen más szempontok alapján születik meg a döntés, hogy – emlékév által – mely nagy történelmi személyiséget állítja a kormányzat az összmagyarság figyelmének a középpontjába?

Fontos szempont, hogy olyan személyiségekre essen a választásunk, akik a közép-európaiságot is megtestesítik, vagyis nem csupán mint nagy magyar elődöt mutathatjuk be őket, hanem a közép-európai összefogást is jelképezik. Erre, csakúgy, mint Márton Áron vagy Szent László, Mátyás király és az ő történelmi kora is kiválóan alkalmas. A történelmi személy kiválasztásának eldöntésében nagy mértékben hagyatkozunk az ötletgazdákra – az utóbbi három alkalommal, és hasonlóan az Aranycsapat-émlékév esetében is, id. Lomnici Zoltán, az Emberi Méltóság Tanácsának elnöke élt a kezdeményezésekkel.

– Milyen más megokolások alapján esett idén Mátyás királyra a választás?

– Az előző két év kijelölte számunkra azt, hogy merre menjünk tovább. A történelmi évfordulók – ötszázhetvenöt éve született Kolozsváron és ötszázhatvan éve választották királlyá –, az idej, kilencedik Kolozsvári Magyar Napok megtisztelése mind odavezetett, hogy Erdély leghíresebb szülöttje, Mátyás felé fordultunk. Az emlékezetben igazságosként élő király a népmesék által a gyermekek ismereteiben mindmáig benne van. Kevés ilyen uralkodónk, történelmi személyiségünk van, aki ilyen élénken él ma is a köztudatban. Több szomszédos

nemzet, így a románok, szerbek, horvátok is magukénak vallják Mátyást és a Corvin családot. Annak alapján teszik ezt, hogy Hunyadi János családja Havasalföldről származott, török eredetű népek, kunok, besenyők, tatárok és románok is voltak közöttük, Szilágyi Erzsébet családját pedig dél-szláv és magyar ősök alkották. Mátyás anyai ági unokahúga révén, aki Vlad Ţepeş második felesége lett, a Hunyadi család közeli rokonságban állt a Drakulaként emlegetett ha-vasalföldi fejedelemmel, olyannyira, hogy a fejedelemnek Mátyás király Pécssett házat is adományozott. Hasonlóan közeli rokonságban álltak Zrednai Vitéz János váradi püspök, későbbi esztergomi érsekkel, Janus Pannonius költő és pécsi püspök unokaöccsével. Mindezekkel együtt Mátyás magyar király volt – nyilván más nem is lehetett, hiszen akkor nem volt sem román, sem más királyság, ma-gyar királyság volt –, de a származását illetően az említett népek a magukénak vallhatják, és legyenek is büszkék arra, hogy ilyen nagy személyiségek voltak.

– Mai szemmel nézve mi az igazságos király legfőbb érdeme?

– Hunyadi Mátyás az édesapja, Hunyadi János és másik példaképe, Luxemburgi Zsigmond nyomdokain haladva megpróbálta megteremteni a közép-európai egységet. Nemcsak magyar uralkodó volt, hanem közép-európai léptékben gondolkodott, annak érdekében, hogy a közös ellenségeken, bajokon, problémákon közösen tudjanak úrrá lenni, és ez a közös fenyegetettség a tizenötödik században nem egyéb volt, mint a török, illetve a muzulmán terjeszkedés. Mátyás, amikor Közép-Európára alapozva védte Magyarországot határait, nemcsak a magyarokat, nemcsak Magyarországot védte, hanem a velünk együtt élő és a környező népeket is: védte egész Európát. Ezt ma különösen is ki kell hangsúlyoznunk. A király alakja tehát nemcsak a magyarokat kell hogy megszólítsa, hanem a környező népeket is.

– Említette, hogy a magyar identitás erősítésében is fontos szolgálatot tesznek ezek az emlékévek, a magyar-magyar kapcsolatok erősítésében úgyszintén. Vannak-e a Mátyás király-emlékévként mint programnak kapcsolódási pontjai a Nemzetpolitikai Államtitkárság más programjaival, például a Petőfi Sándor- vagy a Kőrösi Csoma Sándor Programmal? Az ösztöndíjasok milyen módon vesznek részt a Mátyás király-emlékévként?

– A két ösztöndíjprogramnak az is feladata és célja, hogy a tematikus éveket képviselje, és fordítva: az ösztöndíjasok munkáját is segítik a tematikus évek. Programkínálattal élnek abban a közösségben, ahol éppen tevékenykednek. Számos példát láthattunk erre idén is: Mátyás-rajzpályázatok, mesemondó versenyek, rendhagyó történelemórák, előadások, vetítések egész sorát szervezték az ösztöndíjasaink világszerte. A Mátyás király-emlékévként lebonyolításával megbízott Magyarság Háza pedig a kapcsol-

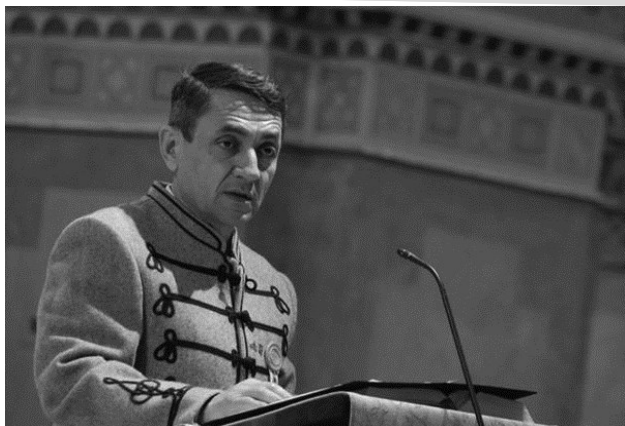
lódo kiállításokat és kísérőrendezvényeket nemcsak Magyarországon, hanem a Kárpát-medencében is vándoroltatja, és igyekszik a nyugati diaszpórába is minél több helyszínre eljuttatni. Mátyás-tárlataink egyikét, a *Hunyadi Mátyás életterei* címűt szeptember tizenharmadikán Edmontonban, a *Pennaforgatók Mátyás udvarában* címűt szeptember tizenötödikén Torontóban mutatjuk be a közönségnek. November tizennegyedikén pedig Bécsben a *Mátyás király – mecénás és katona* című tárlatot nyitjuk meg. Mátyás király neve ma is azt jelenti: térségünk régi dicsőségét és e dicsőség visszaszerzésének óhaját. Azzal, hogy az emlékévként során felelevenítjük alakját és terjesztjük üzenetét, megidézzük korának reneszánsz hangulatát és ma is érvényes intelmeit, arra buzdítunk mindenkit: ragaszkodjunk magyarságunkhoz, nézzünk az ő szemével, és túltekintve vitáinkon, harcainkon, kezdjünk el együtt munkálkodni Közép-Európa és nemzetünk dicső jövőjéért.

Varga Gabriella

„Küzdjünk lángolón közösségünk jövőjéért!”

„Hunyadi Mátyással olyan politikai vezető került az ország élére, aki ahelyett, hogy a süllyedni készülő Magyarországot felszínen tartotta volna, a kor vezető európai birodalmi közé emelte. Uralkodásával olyan korszak köszöntött hazánkra, amikor az a szó, hogy »magyar«, új jelentést kapott a világban: többé nem a mintakövetést, hanem az új utak kijelölését értették alatta. Mátyás pedig kora legmeghatározóbb politikusává, a középkor legnagyobb magyar uralkodójává vált. Tetteivel örök mércét adott az utókornak. Mátyás király példája ma azt üzeni számunkra, hogy hittel, akarattal és összefogással nagyra tehetjük hazánkat, nemzetünket és régióinkat. Ehhez azonban nem félszívvvel, hanem lángolva kell akarnunk annak példaértékű jövőjét. Mi, magyarok az elmúlt években megtapasztalhattuk, hogy ha merünk hinni és álmodni, akkor nagy dolgokra vagyunk együtt képesek, akkor nincs előttünk akadály. Akkor határokat átszelve, nemzetünket újra összekötve közösen tudjuk építeni annak jövőjét. A Mátyás-történetek különböző helyszíneken játszódnak, más-más szereplőkkel, a Kárpát-medence különböző pontjain másképpen szólnak, lényegük azonban időtől és tértől függetlenül mindig ugyanaz: Mátyás nem hagyja magára népét, ha kell, a halálból visszatérve jön el és tesz igazságot. Bízom benne, hogy az év keretében megvalósuló programok során nemcsak emléke, hanem szelleme is velünk lesz, erősítve bennünket abban, hogy továbbra is lángolón küzdjünk közösségünk jövőjéért!”

(Részletek Potápi Árpád János Szegeden, 2018. január 12-én, a Mátyás király-emlékévként hivatalos megnyitóján elhangzott beszédéből)

Potápi Árpád Szegeden 2018. január 12-én, a Mátyás király-emlékév hivatalos megnyitóján.

Mátyás sokkal messzebbre látott

„»Érces nyugalommal bátyás talapzatán / Túltekinthet Mátyás a megmaradt hazán.« A bronzlován ülő Mátyás király valóban azt a hatást kelti a Kolozsvár főterére érkezők számára, mintha onnan a magasból távolabbra látna minálunk. Az alkotás akarva vagy akaratlanul, de magyarázatot ad arra, miért is tiszteljük őt ma is legnagyobb uralkodóink sorában. Hunyadi Mátyás, aki 575 esztendővel ezelőtt ebből a városból indult élete útjára, nemcsak harci sikereivel vagy gazdagságával tűnt ki elődei és korának vezető politikusai közül, hanem azzal is, hogy sokkal messzebbre látott. Mai szóhasználatlalt azt mondhatnánk: más dimenzióban gondolkodott. Onnan a magasból meglátta és felmérte: csak egy erős és öntudatos ország, nemzet maradhat fenn a történelem útvesztőiben. Azt, hogy ma az a szó, magyar, jelent még valamit a világban – szorgalmat, kitartást és műveltséget –, neki is köszönhetjük. Mátyás ugyanis nemcsak az európai kultúrát hozta ide a Kárpát-medencébe, de a magyar kultúrát is elvitte Európába. Ha az ő szemmagasságából nézünk, megérthetjük: ma is ez a kultúra a legfontosabb közös kincsünk, ami ma is összeköt bennünket, magyarokat országhatárokon és óceánokon keresztül. Őrizzük hát, alakítsuk, és ha kell, harcoljunk érte. Hunyadi Mátyás azonban nem állt itt meg, hanem túltekintve a meglévő kereteken, meglátta azt is, amit kortársai közül sokan nem tudtak vagy nem akartak meglátni: Közép-Európa népei, sőt a kontinens nemzetei is csak együtt vihetik sikerre a török elleni harcot. Csak együtt védhetik meg azokat a közös keresztény gyökereket, amelyek létük alapját jelentik. Együtt vagy sehogy!”

(Részletek Potápi Árpád János Kolozsváron, 2018. február 23-án, a XXVI. Kolozsvári Mátyás Napokon elhangzott beszédéből)

NAGYBÁNCSAI MÁTYÁS

HISTÓRIA AZ VITÉZ HUNYADI JÁNOS VAJDÁRÓL (részlet)

Néktök emléközöm – ha meghallgatjátok – jó Hunyadi Jánosról, Nagy jámborságárúl, hív szolgálatjáról, erős viadaljáról, Az ő idejében két László királyról, Amurátes császárról, Nándorfejérvárrúl, Jankula vajdának utólszor haláláról.

Jöllehet immár a gubernátorságot vajda letötte vala, De mindazonáltal holtiglan akara hazájának szolgálni, Nagy hamar siete, mint tőle lehete, sok szép hadat támaszta; Capistranus János a keresztesekkel vajda mellé indula.

Csuda bátor szíve Hunyadi Jánosnak, népét igen biztatja, Naszádit, hajóit erős viadalhoz rendeli és állatja, Az úr Jésum Kristust segítséggel hívja, népével kiáltatja, Mint sebes menydörgő, nagy hertelenséggel az törökre rohana.

„Mert ezek Kristusnak olyan ellenségi, miként szinte minékünk, Azért ne féljete, mert az Kristus léssen az hadban miközöttünk, És ő viaskodik a fertelmes néppel, meghiggyétek, érettonk, Azért nem kell félünk, mert Kristus hadnagyonk, ki állhat miellenünk?”

Forgódik Hunyadi, az népet biztatja, elindula előtték. Törésről az pogánt az vitéz magyarok ott csakhamar elverék, Mind az táboriglan hátokon menének, nagy vérontást tevének, Mahumet császárnak mellében egy nyilat az magyarok lövének.

Vala nagy örömök Hunyadi Jánossal az sok jámbor vitéznek, Szép dicséreteket, hálaadásokkal téssnek az Úristennek, Ki nagy kevélségét, hatalmas ereit megrontá Mahumetnek, És nagy győzedelmet áda Fejérvárban szegén keresztyéneknek.

Meghala Szemlinben, testét az magyarok nagy sírással felvívék Az kéncses Erdölbe, Gyulafejérvárban tisztességgel temeté, Kinek ő halálát Erdöl, Magyarország sok ideig kesergék, Mert a két országnak és az végházaknak fő oltalma elesék.

Két szép vitéz fia: László és az Mátyás, vajdának maradának, Kik nagy siralommal és keserves gyásszal az atyjokat gyászolják, Kinek az kisebbik nagyokat szolgálja végre Magyarországnak. Támasszon az Isten ilyen hadnagyokat az nyomorult országnak!

Mikoron írának ezerben ötszázban és az felett hatvanban, Hunyadi Jánosnak sok viadaljáról gyakran gondolatjában, Nagybáncai Mátyás rendelé versekben, Nagyszombat várasában, Az vitéz népnek ajánlá, kik vadnak környül az végházakban.

GAAL GERGELY: A TÖRTÉNELEM MINDEN VIHARA ELLENÉRE ÖSSZETARTOZUNK

„Márton Áron személyisége és Szent László király életműve is arra emlékeztet bennünket, hogy nekünk, magyaroknak van felelősségünk és küldetésünk a keresztény Európa védelmében, és mindezt Hunyadi Mátyás személyével, örökségével megerősíthetjük” – fogalmazott a Mátyás király-emlékév indulásakor Gaal Gergely történész, kereszténydemokrata politikus, volt országgyűlési képviselő, akinek mindhárom emlékév megszervezésében döntő, meghatározó szerepe volt és van. A Mátyás király Emlékév Tanácsadó Testületének elnökét többek között tapasztalatairól és várakozásairól kérdeztük.

– **Elnök úr, milyen szó, kifejezés jut eszébe először Hunyadi Mátyás nevének hallatán?**

– Történelmi Magyarország.

– **Beleértve ebbe a ma elcsatolt területek, a körülöttünk minden irányban elhelyezkedő országok többségi nemzeteit is?**

– Igen, mert Mátyás király a közép-európai népek összefogásának is a szimbóluma. Erős Magyarországot teremtett, megvédte az ország déli határait, amire óriási szükség volt, hiszen a kor legnagyobb fenyegetése, nemcsak Magyarországra, hanem Európára nézve is, a terjeszkedő Oszmán Birodalom volt. Édesapja, Hunyadi János hagyományát folytatva Mátyás törekedett arra, hogy megvédje Magyarországot és Európát ettől a fenyegető veszélytől, és ezt úgy látta

leginkább megvalósíthatónak, ha a közép-európai népek erőforrásait egyesíti. Mátyás király így vált a közép-európai népek összefogásának is a szimbólumává. Személyét a környező népek is magukénak tekintik, elismerik és nagyra tartják.

– **Ön a Nemzetpolitikai Államtitkárság megbízásából koordinálta 2016-ban a Márton Áron-, 2017-ben pedig a Szent László-emlékév megszervezését. Miben látja ezeknek az emlékéveknek a jelentőségét, és milyen tapasztalatokkal, benyomásokkal tekint vissza az elmúlt két tematikus esztendőre?**

– Nemzeti identitásunk két alapja az édes anyanyelvünk és a közös történelmünk. A magyarságot a határokon átívelően is ez a kettő köti össze, ezért nagyon fontos, hogy emlékezzünk történelmi személyiségeinkre. Ezzel a magyarság felmutatja azt is, hogy mi az elmúlt ezer évben folyamatosan meghatározóak voltunk a Kárpát-medence történetében. Meggyőződésem, hogy mindkét előző emlékév, amelyekkel a Kárpát-medencei és az azon túlmutató közösségeknek is a javát igyekeztünk szolgálni, büszkeségére vált az államtitkárságnak is. Nagyon jó csapatmunka révén számos olyan esemény megvalósult, amely Kárpát-medencére szólóvá tette, sőt a diaszpórára is kiterjesztette az említett emlékéveket.

– **Erre vezethető vissza, hogy a Mátyás király-emlékév tanácsadó testületének elnöki tisztére felkérték és a felkérést elfogadta?**

– Úgy gondolom, hogy az előző két emlékévhez kapcsolódó tevékenységem és az azokban elért eredményeink alapján kért fel Potápi Árpád János államtitkár úr arra, hogy a Mátyás király-évben is vállaljak szerepet, ami számomra természetesen nagyon megtisztelő felkérés volt. Örömmel vállaltam, hogy tapasztalataimmal hozzájáruljak a Mátyás király-emlékév sikerének is az elősegítéséhez.

– **Mi több nemcsak a tanácsadó testület elnökeként vállal részt az emlékév körüli teendőkből, hanem a Pro Patria Egyesület rendezvényeinek előkészítésénél, lebonyolításánál is ott látjuk. Milyen nagyobb idei események fűződnek az egyesület nevéhez?**

– Csupán néhányat említve ezek közül: a Pro Patria Egyesület szervezésében Hunyadi Mátyás születésének 575. évfordulóján, 2018. február 23-án Budapesten a Mátyás-templomban az Angelica Leánykar nagyszerű ünnepi hangversenyt adott. A világhírű kórus gyönyörű műsorát a templomot zsúfolásig megtöltött közönség hosszan tartó tapssal jutalmazta. Hatalmas élmény volt számunkra is a közös ünneplés. Március 7-én, szintén Budapesten, *Mátyás király, az államférfi és törvényhozó* címmel emlékülést szerveztünk a Parlament Delegációs termében. Az eseményen a megjelenteket, Kövér László házelnök üdvözlését is tolmácsolva, Latorcai János, az Országgyűlés alelnöke kö-

szöntötte, hangsúlyozva, hogy „*egy nemzetnek ideálok kellene, akik haláluk után is továbbélnék a közösség emlékezetében*”. Az emlékülésen Szakály Sándor, a VERITAS Történetkutató Intézet igazgatója és jómagam tartottunk előadást, az emlékülés levezető elnöke pedig id. Lomnici Zoltán, az Emberi Méltóság Tanácsának elnöke volt. A Pro Patria Egyesület által létrehozott, *A Hunyadiak dicső kora* című vándorkiállítás június végén Nagyváradon a Szent László Napokon mutatkozott be először, azóta pedig eljutott Szegedre a XIII. Nándorféhvári Emléknepokra, augusztusban a Sic Feszt Székelyföldi Szabadegyetemre, Zselizre a Szent István-napra és ismét Erdélyben a Kolozsvári Magyar Napokra is. A délvideki Adán is a Pro Patria Egyesület társ-szervezésében valósult meg július közepén az immár 24. alkalommal megrendezésre kerülő Vadvirág Néptánc- és Népzenei Tábor, amely idén a Mátyás király-emlékév hivatalos társprogramja volt. A táborban részt vevő fiatalok különböző ismeretterjesztő előadások, játékok segítségével ismerkedtek a nagy király alakjával és rajzpályázaton is megmérettették magukat.

Ősztől elindul a Pro Patria Egyesület *Hunyadi Akadémia* című ifjúsági képzése is.

Az emlékévben valamennyiünknek – kezdeményezőknél, a szervezésben, lebonyolításban részt vállalóknál – az a legfontosabb célunk, hogy minél több helyre, minél több programon keresztül, minél több közreműködő szervezet segítségével eljuttassuk Mátyás király üzenetét, felidézzük az ő emlékét és minél többet beszéljünk róla.

– Milyen üzenetet hordoznak és szeretnének közvetíteni ezek és a hasonló események, rendezvények?

Azok közé a nemzetek közé tartozunk, amelyeknek nagyon erős történelmi tudatuk van, és ez a történelmi tudatunk leginkább a történelmi hőseinkre épül. Mátyás király olyan történelmi hőse a magyarságnak, aki több szempontból példát ad nekünk ma is. Erőt és inspirációt nyújt a jelenkor problémáiban is az, hogy volt olyan időszak a magyar történelemnek, amikor a magyarság, Magyarország világ-történelemformáló tényező volt. Mátyás király időszaka ilyen. És van nekünk egy szinte már génjeinkbe ivódott hagyományunk is: a keresztény Európa megvédése – ehhez is nagyon szorosan kapcsolódik Mátyás király életműve, erre is emlékeztet az ő személye. Tehát mindazoknak a programoknak, amelyeket bárhol a világon bármely szervezet megvalósít a Kárpát-medence és a diaszpóra magyarsága számára, alapvető céljuk az, hogy történelmi múltunk által inspirációt adjanak a jelenre és ezáltal a magyarság összetartozását erősítsék. Minél sokszínűbb programokkal tudjuk ezt megvalósítani, annál inkább elérjük ezt a célt. Fontos, hogy a történelemre való emlékezés ne öncélú legyen, hanem érzékeljük a történelem folytonosságát. A magyar történelem, ha csak az elmúlt ezer évet nézzük, csodálatosan ívelő folyamat volt, amelyben számos, büszkeségre okot adó

Gaal Gergely Kolozsváron

fejezet is sorakozik. Nekünk, magyaroknak egyáltalán nincs semmiféle szégyenkezni valónk itt a Kárpát-medencében. Kiemelkedő uralkodónk, Mátyás király személye is erre emlékeztet minket.

– Történészként, az emlékévek lebonyolításában jártas, abban tevélegesen részt vevő közéleti személyiségként, de akár magánszemélyként is, mit vár a Mátyás király-emlékévtől?

– Azt várom az emlékévtől, hogy erősítse meg bennünk az összetartozásunk tudatát, emlékeztessen minket arra, hogy mi, magyarok, határokon átívelően és a történelem minden vihara ellenére összetartozunk, és azt is mutassa meg nekünk, hogy érdemes nagyot álmodni. Érdemes minden megtorpanáskor újra elindulni – erre is emlékeztessen Mátyás király, és adjon az életműve minél többünknek, minden korosztálynak, minél több magyar embernek ihletet, ösztönzést arra, hogy a jövőnket kellő alaposággal és megfontoltsággal végiggondoljuk és tetteinkkel megpróbáljuk megalapozni, az utánunk jövő generációnak is biztosítani.

– Az elején azt kérdeztem, milyen egyetlen szó jut eszébe róla – most azt kérdezem, mely egyetlen mondatban foglalná össze Hunyadi Mátyás legfontosabb, nekünk, ma, a XXI. század elején élő embereknek szóló üzenetét?

– Egyetlen mondatban ezt így fogalmazom meg: *nekünk, magyaroknak ma is van feladatunk és küldetésünk a keresztény Európa megvédésében.*

Noha a történelem nem ismétli önmagát, de vannak hasonló jelenségek a történelemben, amikor nem árt figyelembe venni a nagy elődök példáját. Az előttünk álló kihívásokra az összefogásnál jobb választ nem adhatnánk ma sem...

Varga Gabriella

JÓKAI MÓR

MÁTYÁS KIRÁLY ÉS A SZEGÉNY VARGA

Dicső Mátyás király fényes palotája,
Kinek büszke hírét félvilág csodálja;
Oszlopait művész faragta remekbe,
Ágyus bástyáira néz a tar remegve;
Nagy torony tetején aranyozás látszik:
Ha a nap nem süt rá, akkor is fényt játszik.
S az a nagy palota a gyűrűs hollóval,
Mi a többi közül kimagaslik jóval:
Az ottan a könyvtár, az akadémia;
Ezer diáknak van ott mit tanulnia. –
Csupádon csupa egy pompa ez! De kivált,
És a mi legjobban hirdeti a királyt,
Az a bogárhátú ház-sor ott az aljban;
Mindenikben tudja a király, mi baj van?
S ha egyszer megtudta a bajnak a hírét,
Egyet szól s kiteszik «baj» uramnak szűrét.
Mert míg vas kezével ellenséget rontott,
Aranyos kezével jogot, áldást osztott.
Héj pedig mennyi baj van a világban:
Kicsiben mind meg van Pál mester házában!
Kicsiny embereknek kicsiny a baja is:
De mikor hát szegényt földre nyomja az is.
A görög sürgeti a kordovány árát,
Addig talpbórt nem ad: Csak Pál vallja kárát.
Pedig itt közelget medárdusi vásár;
Negyven napig esik, szárig ér a lágy sár:
Lenne nagy kelete sarunak, csizmának;
Csak hozzávaló bőrt görögök adnának! –
Otthon meg beütött az Isten áldása.
Eddig is hallék már négy poronty sirása;
S most kapja az asszony, még megszaportítja,
S nem egygyel, de mingyárt párjával indítja.
– Nem elég. – A Gellért hegye is megbomlott:
Legurult róla egy nagy kő hanyatthomlok.
Annak is éppenség Pál mester házára
Volt kedve leesni: az is az ő kára.
Kinek panaszolja be a Gellért hegyet?
Híhatja bíróhoz! Azt mondja: «nem megyek!»
– De a legnagyobb baj Pál mesterre nézvést,
Hogy a jámbor lélek istenadta német:
Beszél, ha szorítják, magyarul; de hogyan?
Kínjába kerül azt kimondani nagyon.
S még ha panaszkodik, akkor nagyon fura,
Muszáj rá nevetni, mert csupa figura.

Kapja, nagy bűvában kísétál a partra,
Rossz felleghajtóját a szél felé tartva
Átballag a hídon; visszanez Budára:
Duna tükrében is látszik Mátyás vára;
Csakhogy megfordítva: tornyával lefelé.

«Hej csak én juthatnék valahogyan belé!»
Gondolja Pál mester. – Nem megy az oly simán.
Meggkérdik elébb az embertől: mit kíván?
Nem is hogy mit kíván? hanem hogy mit hozott?
Mert az a sok strázsa mind olyan átkozott:
Panaszost királyhoz csak pénzért ereszti:
– Azért szokta király maga fölkeresni.

No ha ott a magas vártól visszatartják,
Ebbe az alsóba majd csak befogadják.
S nézi elbusultan a Duna tükréből
Felragyogó várat s nagy dologra készül.
Ha ő most egy követ kötne a nyakába
S beledobná magát Duna hullámába,
Mingyárt ott volna, hol bőr árát nem kérik,
S hol az igazságot nem is pénzért mérik.
És a hol kis gyerek van ugyan ezernyi,
Hanem az mind angyal: egyik sem kér enni.
– De ezt a bolondot csak még sem tette meg:
Közbejövén holmi tréfás véletlenek.

Lőrinczi berekből egy nagy ordas róka
Lejőve a parthoz, nem volt egyéb d'oga:
Jól esett bundáját jól megfürösztzeni:
Ilyenkor a szőrét kezdi eresztzeni.
S meglátva ott a sok ficzkándozó halat,
Gondolá: ez volna nekemvaló falat!
És fogta: vadászból felcsapott halásznak:
Szép tudni, a rókák mi módon halásznak?
Lefekszik a vízbe, csak a feje van kint.
Odajön a sok hal egész csapatonkint:
Nézegetik, mi ez? E bizony pecsenye!
Ingerkedik vele apraja-kicsinye.
Róka meg sem mozdul, mintha volna halva;
Nem kap a fogával a sok apró halba;
Rák megfogja farkát s ollóval czibálja:
Róka meg sem rándul, csendesesen kiállja.
Meglátja ezt végre vizek fenekéről
Egy vén pákosz csuka, s arrafelé térül.
«Ez az én ebédem!» – szétcsap: a többi hal,
Kárász, keszeg, sügér szerteszt elinal.
Csuka a farkával jót vág a rókára;
Az meg hanyattfekve várja a fogára.
Egyszerre mindketten gyorsan összekapnak.
Hallik csattanása a hegyes fogaknak:
Abb' a pillanatban csuka a rókának,
Róka meg elkapta állát a csukának:
Mind a két ellenség fogja a másikat,
Egymásba szorítva négy sor fogaikat;
A róka a csukát kirántja a partra,

A csuka a rókát megint fogva tartja.
Két összeforrt állat ugrál és ficzánkol.
Csuka rüg farkával, a róka meg tánczol,
Felszöknek a légbe, hempergnek a porba,
Dulakodva egymást földhöz verik sorba.
Soha szem nem látott ilyen komédiát!
Elhagyta búbánat a jó csizmadiát:
Úgy nevetett, hogy a hasát fogta volna,
Már hogyha szegénynek ilyenje lett volna.

A róka a csukát csak nem ereszté el.
S a csuka a száját csak nem nyitá szélyel.
«Ej ha! Ezt gondolá magában Pál mester,
Ha már én is ily jót nevettem ez egyszer,
A kinek a kedvem kifordított bunda,
Hát még más e tréfán mulatni hogy tudna!
Megállj róka koma, megállj csuka pajtás.
Fogjátok csak egymást, még csak egy pillantás!»
A felleghajtóval gyorsan leteríti
A két vadat s azzal nyakába keríti.
Aztán egyenesen fel Buda várába!
Sietett, a hogy csak bírta a két lába.
De nem oda Buda! – a királyi várnak
Ajtónállója van: azt tették závárnak.
Rámordul gorombán: «mit hoztál te paraszt!
Ha hoztál, bemehetsz: ha nem, hát kinn maradsz!»
(Mert a nyájas jó szív – királyok erénye;
Gorombaság pedig – a szolgálk törvénye.)
Mutatja Pál mester elfogott zsákmányát,
S kimeríti magyar nyelvben tudományát:
«Róka fogta csuka, csuka fogta róka:
Varga fogta kettő!» – ez volt a mondóka.
Az ajtónálló is fakadt nevetésre;
«Már biz ez érdemes lesz a megnézésre;
Vidd fel a királyhoz! – az most éppen ráér;
Hanem aztán a mit kapsz a multságér,
A jó ajándékot velem megfelezzed,
Visszajövet erre jó lesz emlékezned.»

Gondolta magában szegény jámbor varga:
Hát 'szen, ha arannyal telik meg a marka,
Annak fele is pénz: – felét elígérte;
Csakhogy bebocsássák, nem sajnálta érte.
Hejh, de még a király szobaajtójánál
Aranyos dolmányban egy palotás strázsál,
Ki csak nagy lomhán szól a szegény emberhez,
Mintha még a szó is volna neki terhes:
«No mid van ott varga?» s botjával rálegyint.
Elmondja, a mit tud, jó Pál mester megint:
«Róka fogta csuka, csuka fogta róka,
Varga fogta mind a kettő.» – Int a szó'ga;
– De a felfordított tenyerével intett,
A miből a varga megérthetett mindent:

«Bemehetsz; hanem az ajándéknak felét,
A mit kapsz – nehéz lesz – magad ne emelnéd;
Majd én elsegítem emelni. Menj varga!»
– Szegény Pál mester most a fejét vakarta.
Felét ennek itten, felét meg amannak:
Az ő tarsolyában úgy semmit sem hagynak. –
– Azért csak bevitte királyhoz fogását,
S hallotta királynak vidám kaczagását,
Mikor kibontotta felleghajtójából
A két vadat; – saját ékes szólásából
Szedvén sorba, csinos, öszszekötött szókba
«Róka fogta csuka, csuka fogta róka,
Varga fogta mind a kettő!» – S azok ketten
Ugráltak, tánczoltak nagy veszekedetten.
Egymást felhajtálva, egymást hempergetve,
Néző főuraknak lett erre nagy kedve:
Soha ily bajvívást még ki nem találtak,
Minőt a róka meg a csuka csináltak.
A király is igen jól mulatott rajta,
S tudós Galeottit azonnal hivatja:
«E két vadat itten, világ csodájára,
Tegyék spiritusba, utókor számára.»
Aztán a kincstartó zászlós úrnak inte,
Szegény varga rongyos köpenyét tekintve:
«Adass e vargának menten száz aranyat»:
Nagyot hall a főúr s azt kérdezi «hanyat?»
«Mondtam már, hogy százat! Eredj vedd át varga!»
Pál mester a markát azonban nem tartja;
Csak a két kezével forgatja süvegét,
Mintha félne, nehogy még azt is elvegyék.
«Száz nekem, – nem arany; megszólal aképpen;
Száz kell nekem – pálcza. – Kérek igen szépen:
Pálcza – palotai – mogyoró: nagyon jó,
Varga kívánsága, – semmi sem olyan jó.»
Elbámul a király: «Válgatok hát nosza
Száz pálczát le neki, ha az a motosza.
S aztán hadd vigye el Isten szent hírével!
Ha nem hallaná az ember, nem hinné el.»
«Nem nekem pálcza kell, kell én nekem ütleg,
A ki alatt jajgatsz ember, mikor ütnek,»
Ezt mondja a varga elkeseredetten.
Gondolva, hogy várnak rá odakinn ketten.
A király nem tudja mind ezt mire vélni,
Ez talán vezeklés? Meg kell hát ítélni.
«Vigyék hát a jámbort, fektessék deresre,
Ha már gráciának éppen ezt kereste,
S számlálják le, a míg meg lesz elégedve:
Nem tudni, hogy kinek miben telik kedve?»
– Pál mester e szókra köpenyét felveszi,
S azt mondja: deresre feküdni nem teszi;
Ott kinn van palotás, ott kinn ajtónálló,
Király ajándéka azoknak szolgáló;
Öszszák fel közöttük két egyenlő részre,

S fizessék le nekik az illető részre.
 Mátyás most érté meg varga praktikáját,
 S belső szolgálinak gonosz taktikáját:
 «Jól van, varga, monda, meg lesz kívánságod,
 Két szolga kapja a bot járandóságot,
 A száz aranyat meg hogy ne légy kénytelen
 Megosztani velük, majd másképp rendelem.
 Hallom, hogy házadnál lenne keresztelő,
 Két fiú is volna, de nincs keresztszülő,
 Én leszek azoknak majd a keresztapja,
 Ki a száz aranyat komapénzül adja.»
 Mindenki eljutott, hová megérdemlé,
 Varga a szerencsés felesége mellé,
 Király a magyar nép örök emlékébe,
 Rossz szolgák deresre, vadak a tüzlébe,
 Most is egymásban a harapófogójuk,
 De biz a spiritust rég leitták róluk.

CSIBI KRISZTINA: MAGYAROK MILLIÓIHOZ JUT EL MÁTYÁS KIRÁLY ÉS AZ EMLÉKÉV ÜZENETE

Csibi Krisztina. Fotó: Magyarország Háza

Tematikus esztendő ekkora figyelmet talán még soha nem vonzott magára és ilyen széles tömegeket nem mozgató meg, mint az idejé, a Mátyás király tiszteletére, születésének 575. és trónra lépésének 560. évfordulója alkalmából a Nemzetpolitikai Államtitkárság által meghirdetett emlékévként. Bizonyára azért van ez így, mert olyan uralkodóról van szó, aki óvodák, iskolák falai között, könyvtárak, múzeumok világában, hagyományörzők, reneszánsz kort kedvelők körében: gyakorlati értelemben mindenütt, mindenki számára érdeklődést, kíváncsiságot kelt. Az elmúlt félévben Háromszéktől a tengerentúlig megszámlálhatatlanul sok vetélkedő, pályázat, előadás, kiállítás és egyéb, Hunyadi Mátyáshoz kapcsolódó rendezvény szerveződött, s nem lesz ez másként az előttünk álló időszakban sem. A Semjén

Zsolt miniszterelnök-helyettes fővédnökségével zajló Mátyás király Emlékév eddigi tapasztalatairól az eseménysorozat lebonyolítását koordináló Magyarország Háza igazgatóját, Csibi Krisztinát kérdeztük.

– *Potápi Árpád János nemzetpolitikáért felelős államtitkár 2017. december 11-i, Várkert Bazárban tett bejelentését, miszerint a kormányzat idén Hunyadi Mátyás emlékévként állítja az összmagyarság figyelmének a középpontjába, milyen események követték?*

– A partnerszervezetekkel folytatott egyeztetések, a honlap kialakítása és más előkészületi munkák után az emlékévként hivatalosan 2018. január 12-én, a Hunyadi Mátyás trónra jutását segítő szegedi egyezmény aláírásának 560. évfordulóján nyitottuk meg Szegeden: a dómban Kiss-Rigó László püspök által bemutatott ünnepi szentmisével, a Látogatóközpontban reneszánsz forgataggal és a Dóm téren kézi ágyúk díszsortüzével. Az 1458. január 24-i királyválasztó események 560. évfordulóján pedig a Magyarország Házában rendhagyó, interaktív reneszánsz kavalkádót szerveztünk több száz kisiskolásnak.

Hunyadi Mátyás születésének 575. évfordulóján, 2018. február 23-án Mátyás szülővárosában kezdetét vette a XXVI. Kolozsvári Mátyás Napok rendezvénysorozat. Három nap alatt hat helyszínen, tizenhat programon résztvevők ezrei ünnepelték a király születésnapját, egyebek mellett fáklyás felvonulással – amelyen ötszázhetvenöt fáklya fénye világította be a kincses város utcáit – és Mátyás szülőházán monumentális épületvetítéssel. Ugyancsak 23-án, Budapesten a Mátyás-templomban az Angelica Leánykar ünnepi hangversenyt adott.

Március 7-én a Pozsonyi Magyar Intézetben megnyílt a *Mátyás király – Mecénás és katona* című, Merényi Zoltán és Somodi András réz-acél-vászon-kompozícióit bemutató exkluzív kiállítás, Budapesten pedig *Mátyás király, az államférfi és törvényhozó* címmel emlékülés volt a Parlament Delegációs termében. Megkoronázásának évfordulóján, március 29-én egész napos programsorozattal vártuk az érdeklődőket az ősi koronázóvárosban, Székesfehérváron, amelynek keretében a Pozsonyból érkező, *Mátyás király – Mecénás és katona* című kiállítás is bemutatkozott. A tárlat innen Zentára, majd Eszékre, Lendvára, Kisdorogra, Kolozsvárra vándorolt tovább, szeptemberben Madéfalvára érkezik, onnan Kárpátaljára, majd Bécsbe vezet el az útja. Ezzel párhuzamosan három másik, könnyített installációjú, pannóváltozatú kiállítás is úton van: a *Hunyadi Mátyás életrajza*, a *Bibliotheca Corviniana* és a *Pennaforogók Mátyás király udvarában* című.

Kiemelkedő eseménye volt az első félévnek június 2-án Bécsben a Stephansdombon Kiss-Rigó László szegedcsanádi megyéspüspök, Pál László kismartoni püspöki vi-

kárius, Vencser László, az ausztriai idegen nyelvű katolikus lelkeszségek országos igazgatója és Varga János, a Pázmáneum rektora által bemutatott, a Pécsi Bazilika Mozart Kórusa és Zenekara zenei szolgálatával, a Kárpát-medence különböző szegleteiből összesereglett több száz hívővel együtt ünnepelt Mátyás király-élmise. Idén a Nemzeti Összetartozás Napjához kapcsolódó programsorozatunkat is a Mátyás király Emlékév jegyében szerveztük: június 3-án és 4-én a fővárosi Akvárium Klubban 150 fellépővel, több ezer érdeklődővel közösen adóztunk az igazságos uralkodó emlékének és tettünk hitet az összetartozás mellett.

Csibi Krisztina. Fotó: Matúz Gábor

– **Mindeközben azt is látjuk, hogy különböző intézmények, szervezetek meglepően sok rajz-, fotó-, videó-, képző-, valamint iparművészeti és más pályázatot hirdetnek meg világszerte, továbbá a mesemondó versenyek, előadások, történelmi estek száma is egyre növekszik.**

– Örömmel szemléljük magunk is ezt a sok kezdeményezést. Jó látni, hogy Mátyás király személye és kora ilyen sokakat érdekel és a legkülönbözőbb megemlékezések szervezésére ösztönöz. Március 24-én mi is jelen voltunk Vaskúton a Bukovinai Székelyek Országos Szövetségének huszonegyedik Sebestyén Ádám Székely Mesemondó Versenyén, s úgyszintén április 14-én Bécsben a Mátyás-rajzpályázat eredményhirdetésén. Sok más mellett egy nagyszabású Kárpát-medencei tanulmányi vetélkedő is zajlott az elmúlt hónapokban.

– **Új programelemek, érdekességek is megjelentek a Mátyás király-élmékévhez kapcsolódóan. Melyek ezek?**

– A két tulajdonos: Janek György atlétaedző és Foltán László kenus olimpiai bajnok jóvoltából Csíksomlyón a

pünkösdszombati szentmise szabadtéri oltárán is láthatta a Kissomlyó-hegy és a Nagysomlyó-hegy közötti nyeregbe felkapaszkodott több százezer hívő Mátyás király díszes halotti pajzsának és kálváriájának másolatát (az eredeti Mátyás-pajzs továbbra is Párizsban van az Invalidusok Múzeumában, ahová még Napóleon vitte 1805-ben Bécsből). A két relikviámásolat a Csíksomlyó Express zárandokvonaton utazva Csíksomlyó, Csíkszereda és Madéfalva mellett eljutott az ezeréves határhoz, Gyimesbükkre is. Június 2-án a bécsi Stephansdom oltára előtt, majd a továbbiakban többek között július 22-én Budapesten a Hősök terén a nándorfehérvári győzelmet felelevenítő megemlékezésen, a Dr. Schulek Ágoston Kerékpáros Zárandoklatot megelőző ünnepségen is megsemmisíthették az érdeklődők.

Június 27-én *Mátyás világtalan világa* címmel rendhagyó kiállítás nyílt Szamosújváron, a Magyar Tannyelvű Elméleti Líceumban, a Téka Alapítvány szervezésében. A kiállítás ideje alatt kialudt minden fény, a résztvevők csupán a tapintás, a hangok és az illatok segítségével utaztak el Mátyás korába. Az érdekességek felsorolásában mindenképpen említést érdemel Dulcz Gábor és Sitkei Balázs, a Magyar Cukrász Iparosok Országos Ipartestülete két tagjának Mathias Rex tortakölteménye, amelyet a Nemzeti Összetartozás Napján és más alkalmakkor is megízlelhettek az érdeklődők, illetve lesz módjuk erre a későbbiekben is.

– **És talán az egyik legjelentősebb történet, ami az emlékévknek köszönhetően valósulhatott meg, az, hogy megjelent egyik eredeti corvina hasonmás díszkiadása.**

– Hunyadi Mátyás európai hírvékönyvtárának egyik legértékesebb darabja, *Az újraálmódott Róma* című corvina az egyetlen ismert, teljes kéziratos példánya Flavius Blondus (1392–1463) reneszánsz író művének. Blondus a Vatikánban IV. Jenő pápa titkára és kortársai között az ókori Róma legjobb ismerője volt. Leon Baptista Alberti építésszel feltérképezte az ókori romokat és emlékműveket, feltárta és azonosította a különböző tárgyi emlékeket, épületeket, közműveket, szentélyeket, és azok ókori funkcióját is megmagyarázta. Haláláig írt könyvében összekötötte az európai kultúra csomópontjait az ókori gyökerektől indulva saját, reneszánszban megújuló korával. A könyv a római régészet alapköve, az első rendszerezett munka, az európai kultúrtörténet egyik különlegessége. Arról, hogy mikor és hogyan kerülhetett Győrbe, csak feltételezések vannak. Ezek közül a legvalószínűbbnek az tűnik, hogy a kódexet Naprághy Demeter (1556–1619) erdélyi püspök hozta magával Gyulafehérvárról, amikor onnan menekülnie kellett. A Mátyás király Emlékévben a Győri Egyházmegyei Kincstár és Könyvtár megbízásából a Pytheas Kiadó elkészítette a 2005 óta az Unesco szellemi világörökségének részét képező mű hasonmás díszkiadását. A kötet e

mellett Zsupán Edina fordításában magyarul is megjelent, Póczy Klára tanulmányával és DVD-vel, mely a digitalizált kódexet, a magyar fordítást, a tanulmányt, a Piranesi metseteket, Szabó Béla fotográfus fényképfelvételeit, valamint a Győri Corvina történetét és művelődéstörténeti jelentőségét bemutató dokumentumfilmet tartalmaz. A mű kiadása mindenképpen az emlékév érdekességei között tartható számon, a május 18-án Győrben a Gutenberg téri könyvtárteremben tartott fényképkiallítás-megnyitó, tudományos előadássorozat és dokumentumfilm-vetítés pedig az emlékév úgyszintén kiemelkedő eseménye volt.

Csibi Krisztina Zentán. Fotó: Herédi Krisztián

Történt ugyanis, hogy 2018. március 12-én az áruhás Mátyás király ismét útra kelt, hogy bejárja az országot, a Kárpát-medencét, és minél több emberrel személyesen is találkozzon. Mivel titokzatosan jár-ke, sohasem lehet tudni, mikor és hol tűnik fel éppen. Leginkább iskolákat, óvodákat keres fel, de megfordult polgármesteri hivatalban, templomban, kápolnában, püspökségen, plébánián, időshonban, konzulátuson, színházban, szerkesztőségben, fogadóban és másutt. Az utcán is gyakran beszédbe elegyedik a járókelőkkel. Az előző tanév végéig száznál is több helyre látogatott el Kárpát-medence-szerte és azon túl. Hú lantosával együtt ajándékokkal és muzsikával kedveskedtek gyermekeknek és felnőtteknek egyaránt. Vándoroltak Magyarországon, Felvidéken, Ausztriában, Szlovéniában, Horvátországban, Vajdaságban, Kárpátalján, Partiumban, Bánságban és Székelyföldön.

Megtett útjukról számos pillanatkép fedezhető fel az emlékév honlapján (www.matyasemleke.hu) és közösségi oldalán (Mátyás király Emléke 2018, www.facebook.com/matyaskiraly2018/).

A lelkesedés, amit az óvodások és kisiskolások részéről tapasztaltunk, leírhatatlan, de a felnőttek is remek játékpартnereknek bizonyultak. Már a helyzettel való szembesülés első pillanataiban megértették, hogy e kedves játék célja nem egyéb, mint hogy ráirányítsa a figyelmet az emlékévre és a Mátyás-megemlékezésekbe való bekapcsolódásra ösztönözzön – az élményszerzés mellett persze, amelyben az eddigi három hónap alatt gyermekek ezreinek és felnőttek

százainak részük volt. Az áruhás uralkodó vándorlása folytatódik az év hátralévő részében is.

– ***A Mátyás-év valóban a különlegességek emlékéve, a honlapot böngészve is rátalálhatunk egy nem mindennapi összeállításra...***

– Igyekszünk összegyűjteni minél több gondolatot arról, hogy a világ különböző tájain élő, eltérő életkorú, foglalkozású honfitársunknak mi jut eszébe Mátyás királyról. Az *én Mátyásom* című rovatunkban Erdélytől Németorszáig sokan felfedték már ezt. Néhány név, a teljesség igénye nélkül: Sebestyén István bukovinai székely mesemondó, Szabó Csaba, a Magyar Nemzeti Levéltár főigazgatója, Koltay Gergely, a magyar zenei élet emblematisztikus formációjának, a Kormorán együttesnek a vezetője, Vass István Zoltán, a legendás sportriporter, vagy éppen Farkas Boglárka, az Echo TV vezérigazgatója. Érdekes gondolatok, felidézett emlékek gyűjteménye ez a rovatunk.

– ***Hogyan telt a nyár: a Mátyás király-emlékév engedett-e picit szünetet magának, vagy aktivitása nem csökkent a legforróbb hónapokban sem?***

– Egész nyáron jelen voltunk a Kárpát-medencei nemzetpolitikai táborokban és a nagyobb fesztiválokon, így – a teljesség igénye nélkül – a gyalui Várkert Fesztiválon, a nagyváradi Szent László Napokon, a MartFeszten (a Martosi Szabadegetemen), a Gyergyói Nyári Kulturális Fesztiválon, Pakson a XXVI. Nemzetközi Gastroblues Fesztiválon, Adán a XXIV. Vadvirág Néptánc- és Népzenei Táborban, a Gombaszögi Nyári Táborban, Tusványoson, a Kolozsvári Magyar Napokon, a Vásárhelyi Forgatagon. Ezen a nagyrendezvényeken különösen jól látszott, hogy minden formát és eszközt megragadunk, ami a huszonegyedik században képes valamennyi korosztályt megszólítani. Az emlékév elindulásakor az államtitkárság kifejezett kérése volt, hogy a gyerekekre és a fiatalokra külön figyelmet szenteljünk. Ennek érdekében a kiállítások mellett interaktív foglalkoztatásotrákat működtetünk, ahol többek között Mátyás-kirakkal ki lehet rakni némelyik corvinát és Mátyás arcképét, ki lehet tölteni Mátyás-„ki mit tud”-ot, fel lehet öltetni korabeli viseleteket, és olyan foglalkoztatófűzetünk is van, amelyik a kolozsvári Mátyás-emlékművel kapcsolatos ismereteken keresztül szólítja meg a 6–12 éves gyerekeket.

Már eddig is világszerte milliós nagyságrendű az a lélekszám, akikhez valamilyen formában eljutott az emlékév híre. Az év második felében pedig a programok megsokszorozódnak, hiszen a támogatások révén egyes partnerszervezeteknek most áll készen a rendezvénytervük. Vándorolnak tovább a kiállításaink, szeptemberben ott leszünk Nagybányán a Fötér Fesztiválon, Madéfalván a Nemzetközi Hagymafesztiválon, a Temesvári Magyar Napokon, a Hunyad Megyei Magyar Napokon, és szeptember közepén né-

Csibi Krisztina Kolozsváron a Pennaforgatók Mátyás király udvarában kiállítás megnyitóján. Fotó: Magyarság Háza

hány kanadai helyszínen is tisztelgünk nagy királyunk emléke előtt. Szeptembertől ismét elindul az álruhás Mátyás, hogy újabb iskolákat és óvodákat keressen fel, november 13-án Budapesten, november 14-én pedig Bécsben tudományos konferenciát rendezünk.

A Magyar Nemzeti Bank hamarosan Hunyadi Mátyás-emlékérmével jelentkezik, a Magyar Nemzeti Levéltár Mátyás király utazásait kereshető térképes adatbázisban jeleníti meg és oktatófilmeket is készít az uralkodóról neves szakértők bevonásával. Az emlékév a budapesti Szent István-bazilikában zárul decemberben. Mindaz, amit a magyarság az esztendő folyamán e téren megtapasztal, Mátyás királynak és az emlékévnnek azt a mondanivalóját közvetíti, hogy hitttel, kitartással, bátorsággal sok mindenre képesek lehetünk.

Varga Gabriella

Aztán megtudtam, hogy hiába is írnék: Ófelsége ilyen kéréseknek nem tesz eleget, országjárása keretében előre egyeztetett programokon nem vesz részt, hiszen vándorlásának éppen az a lényege: hogy meglepetésszerűen, váratlanul bukkan fel itt-ott, sosem lehet tudni, hogy hol. Így tehát nem írtam levelet. S láss csodát! Május 10-én egyszer csak nagy zenebonát hallok iskolánk aulájából! Leszaladok, s hát ott áll teljes életnagyságban maga Mátyás király és hűséges lantosa! Lett is nagy sportterembe-sereglés azonnal, a harmadikosok és a negyedikesek mind odajöttek, tanáraikkal együtt, s ott volt az intézmény vezetősége is. A király egyre kérdezgette a gyermekeket, s elcsodálkozott, milyen ügyesen tudják mindenre a helyes választ, lantosa meg csak pengette, pengette hangszerét, így jártak körbe a gyerekek között. Még ajándékokkal is kedveskedtek az iskolának. Aki nem hiszi, járjon utána: mert bizony nálunk is járt 2018-ban a napjainkbeli álruhás Mátyás király!

Tófalvi-Balassa Szilvia
tanár

Gyermekkorom szeretett hős királya

„Mátyás király az egyik legkarizmatikusabb király volt történelmünkben. Nem véletlenül maradt fenn az emléke a magyar mondákban és népmesékben is.

Az igazságos Mátyás, aki álruhát is öltött olykor, hogy kifürkésze, hogyan él és mit beszél róla az egyszerű nép... Akit a Duna jegén választottak királlyá. Aki természetesen nem volt hibátlan, Magyarország mégis felvirágozott az uralkodása alatt, nemcsak gazdaságilag, de kulturálisan is. Rend volt az országban – ez jut eszembe legelőször róla, gyermekkorom szeretett hős királyáról. És persze az, hogy az itáliai reneszánsz kultúrát behozta Magyarországra s maga is igen művelt ember volt. Számomra mindenképpen az egyik legnagyobb magyar király, aki igyekezett legjobb tudása szerint irányítani az országot és aki sokat tett annak fejlődéséért.”

Géczi Erika

előadóművész

Fotó: Koltay Gergely

Nálunk is járt az álruhás Mátyás király!

Amikor ez év márciusában értesültem arról, hogy több mint ötszáz év után az álruhás Mátyás király, hűséges lantosa kíséretében, ismét útra kelt, és legfőképpen a diákság életére kíváncsi, elhatároztam, hogy levelet írok az uralkodónak, megkérem szépen, jöjjön el hozzánk is Zuglóba a Mozgásjavító Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium, EGYMI és Kollégium falai közé. Elgondoltam, mekkora öröm lenne ez a mi alsó tagozatosainknak!

Pósa Zoltán. Fotó: Máté Péter

HUNYADI MÁTYÁSNAK SZAKRÁLIS KIRÁLYAINK KÖZÖTT A HELYE

**AZ IGASZÁGOS URALKODÓ
NÉPÉNEK FÜGGETLENSÉGÉT
TEKINTI VEZÉRFONALNAK**

Mi más juthatna először eszébe a hetvenedik életévét taposó hivatásos mesefakasztónak, magyarán az írónak, a költőnek Mátyás királyról, mint az a sok-

sok szép regé és monda, amely az igazságosztót és a magyar nemzeti méltóság és öntudat éltetőjét állítja a középpontba. Fölrémlik a messi gyermekorból nagyszüleim elállamosított debreceni kertés háza, ahol anyai nagyapám, a Székelyföldről elszármazott vámospércsi református lévita, igazgató-tanító, Csúzi Erős Nagy Lajos az ágyam fejénél, kedvenc vesszőből fonott karosszékében ülve olvassa föl felvidéki, balogvölgyi nemesradnóti születésű apai dédnagybátyám, a magyar gyermekirodalmat megteremtő Pósa Lajos *Pósa bácsi: Tanítómesék Mátyás királyról* című kötetéből, vagy a mondagyűjtő Benedek Elek apó 1901-es kiadású, *Magyar mese- és mondavilág* című könyvéből a nagy királyról szóló történeteket. Mások mellett a *Mátyás király juhásza* című mesét, amelyben az igazmondó juhász, a nép fia és az igazságos király együtt járnak túl a burkus, a német király eszén, bölcs népi furfanggal megszerezve a magyarságnak a német birodalom szebbik felét. S nem ám az öncélú hódítás céljából. A valódi okot nyomban elárulja kedves ifjúsági regényünk, Tatay Sándor *Kinizsi Pál* című könyve, amelynek másodfőhőse nagy királyunk.

E könyvből már gyermekfővel megértettem, nagyapám magyarázatának köszönhetően is, hogy (eltekintve nagy erdélyi fejedelmeinktől) igazságos Corvin Mátyás volt az utolsó magyar uralkodó, méltó Árpád-házi nagy elődeihez, az őket korban megelőző Bendegúzhoz, Attilához és Álmoshoz, majd Árpádhoz, Szent Istvánhoz, Szent Lászlóhoz, kik tudták, hogy keresztény magyar nemzetünk csak akkor virágozhat föl igazán, ha a keleti és a nyugati despotát legyőzi. Nagyapám, a „klerikális, kulák és reakciós néptanító” megtanított az aktualizálásra is. Megeketett, hogy hallgatok, különben fölakasztják a szüleimet, de azt is kimondta: nem minden uralkodó igazságos, akit Mátyásnak hívnak. Magyarország ezerkilencszázötvenes évekből, Moszkvából a nyakunkra ültetett „királya”, Rákosi Mátyás tökéletes és ördögi ellentéte Hunyadi Mátyásnak, igazságtalan, kegyetlen és saját magyar népének legfőbb ellensége volt. Az időközben fölcseperedett felnőtt hozzáteszi: a keleti és a nyugati zsarnokságot ma is ki kell szorítanunk

hazánk földjéről, részben erővel, részben a két pogányt egymás ellen kijátszó mátyási furfanggal, leleményességgel, bölcs diplomáciával. Bizony, hiszen a török és a „német”, később az osztrák, az orosz és a német, ma a hazai mig-ránszárti sorosbérenc labancság és Brüsszel, Berlin, Skandinávia, a hanyatló Nyugat és a bevándorlónak álcázott új, iszlám hódítók mind-mind a kereszténységét és a nemzeti identitását őrző magyarságra törnének, akár Mátyás korában.

Úgy gondolom, nem csak én tartom a magyar történelem egyik legfényesebb gyémántikonjának törökök, csehek és németek mumusát, igazságos királyunkat, Corvin Mátyást, Mathias Rexet, a legendás törökverő Hunyadi János vajda és Horogszegi Szilágyi Erzsébet gyermekét, ki 1443. február 23-án, Kolozsváron jött e világra és 1490. április 6-án, Bécsben tért meg Isten birodalmába.

Ma sem bizonyított, bár nem valószínűtlen vélekedés, hogy Hunyadi János az anyai ágon kétszeresen Árpád-házi eredetű vitéz, Zsigmond király és császár házasságon kívül született gyermeke. E világon nem tudjuk már meg, igaz-e a híresztelés, avagy mese. Az a lényeg, lelkileg egyértelműen kötődik legdicsőbb magyar eredetű dinasztiaiánkhoz.

Rendkívüli volt már Mátyás megkoronázása is 1464. március 29-én Székesfehérváron. Tizenötéstartós korában, 1458. január 24-én választották meg, sok diplomáciai furfanggal, Magyarország királyának, a szó szoros értelmében kikiáltották, hiszen hivatalos származása nem predestinálta volna a legmagasabb hazai méltóságra, még a valódi Szent Korona sem volt jelen a beiktatásakor.

Oly korban, kiskorúként, lépett trónra, amikor Nyugatról, Keletről súlyos vész fenyegette a szétzilált országot, idegen eredetű, idegenbérenc, jellemtelen királyt, V. Lászlót, fivére, Hunyadi László gyilkosát váltotta (ugye ismerős).

S ez a fiatal, 47 esztendősen elhunyt uralkodó, utódaival ellentétben, ezerszeresen méltó volt Szent Koronánkra. Keresztény kultúrát honosított meg, úgy tudott ízig-vérig keresztény és magyar maradni, hogy Itáliából elhozta közénk a reneszánsz legragyogóbb szellemi kincseit, hogy csak a Corvinákat említsük és a királyi udvarában meghonosodott művészeti és tudományos fölvirágzást. Ha kellett, szép szóval, ha kellett, kemény kézzel törte le a magyarországi kiskirálykodó főnemeseink mohóságát és kegyetlenségét s teremtett rendet a rendtelenség Európájának közepén, Magyarföldön.

Tisztában volt azzal, hogy a hatalom és vagyoniesség, egymásra fenekedő dinasztiai és birodalmak egyre gyöngyöző keresztény Európájában, melyet elpusztítással fenyeget a muzlim invázió, csak a kelet- és közép-európai államok perszonálunióba tömörült szövetsége jelenthet igazi védelmet (ugye ismerős). Ez a szeniális király elérte azt, hogy (Nagy)Magyarország királya egyben Dalmácia, Szerbia, Galícia, Lodóméria, Kunország,

Bulgária, Csehország királya és Ausztria főhercege volt. Szinte csak pillanatképet villant-hatok föl e szubjektív emlékezésben, így végül visszatérve kiindulópontunkhoz: Mátyás király nemcsak mesékben és legendákban, hanem a valóságban is a magyar nemzet méltóságának őre, a szegény emberek gyámola, a kiskirálykodó despoták réme volt, kik emiatt is, irigységből is kikiáltották zsarnoknak. Valóban áruhában járta az országot, s az is igaz, hogy a magyar nép minden ága, magyarok, székelyek, palócok, kunok, úzok és a csatolt népek fiai, horvátok, vendek, szerbek, bolgárok igazságosztóként emlegették, ki megjutalmazza a jókat és példás szigorral sújt le a nemzetárulókra, a bibliai erkölcsi parancsok megszegőire. Sajnos, halála után megtapasztaltuk, mivé válhat a nemzet, ha idegen érdekeket kiszolgáló, olykor Nyugatra, máskor Keletre húzó személyiségek és klikkek juttatják egek harmincadjára e sokat szenvedett, 1920-ban harmadára csökkentett országot. S annak örülhetünk, hogy ha a 2010-ben észhez tért Magyarhon továbbra is jól választ, megmarad kereszténynek és magyarnak, itt és most megvalósulhat az igazság birodalma, amelyre Mátyás király törekedett. Kis eszmefuttatásom befejezéseként utalhatnék a címre: bár formálisan nem avatták szentté, ám Hunyadi Mátyás, Mathias Rex, Corvin Mátyás méltó szakrális, szent királyainkhoz, közöttük a helye nemzetünk panteonjában.

Pósa Zoltán

*József Attila-díjas író, költő,
a Magyar Írószövetség választmányának tagja*

Az országban rend volt

„Mátyás király az általam nagyra becsült történelmi ősök közé tartozik. Igazságsága közismert, nem kímélte a nagyurakat, uralkodása alatt fölvirágzott az ország, Magyarország területe az ő ideje alatt volt a leghatalmasabb.

Már szüleitől példaként látta, hogyan védik az iszlám terjeszkedéstől Európát, ez ma igencsak fontos szempont... A reneszánsz művészeket vonzotta Magyarország; mind a zene, mind az építészet, mind az irodalom virágzott. Mivel erős kezű uralkodó volt, az országban rend volt. Ez a mai napig példamutató.”

Dévai Nagy Kamilla

*Liszt Ferenc-díjas énekes, előadóművész, Erdemes művész,
tanár, a Krónikás Zenede alapító-igazgatója*

A régi fény ragyogjon fel honára!”

Hallgatom az *Utolsó Óra* sorozat széki albumát... Széki keserves: Szilágyi Erzsébet levelét megírta...; Arany János: Mátyás anyja, széki keservesben... Gyönyörű! Kinek szól ez? Arany Jánosnak? Mátyás királynak? Feltételezem, mindkettőnek. Az igaz nép lelke befogadta mindkettőt. Mátyás köztünk jár bármelyik vándor fufangos mosolyában. Garay János szerint: „*Csak törpe nép felelhet ős nagyságokat! / Csak elfajult kor hős elődöket. / A lelkes eljár ősei sírlakához, / s gyűjt régi fényél új szövétneket. / S ha a jelennek halványul sugára / A régi fény ragyogjon fel honára!*”

Szoktuk mondani, hogy: Meghalt Mátyás király, oda az igazság! (Nemcsak idén) inkább fordítsuk meg: Itt az igazság! Éljen Mátyás!

Fehérvári Lilla

előadóművész

Fotó: Kotsis Péter

Az Árpád-házi királyok méltó utódja volt

„Mátyást a székelyek segítették a trónra. Meg is becsülte őket: miniket. Elrendelte a székely *lustrát*, olyan népszámlálást, amely számba veszi, kimutatja egy család vagyoni erőnlétét, hiszen a székely katonanép gyalog vagy lóháton, de a saját költségén ment hadba. Előnyösebb volt a lófő székely sereg, mint a gyalogos. A szegényebb családok csak gyalogok lehettek, ezeket Mátyás *földönfutóknak* nevezte. Szerette volna, ha minden székely lovon mehetne hadba. Összehívta Tordán a rendeket, országgyűlést tartott és a következő törvényt hozatta: „*Az az előljáró, aki a népet nyúzza, az a bőréből kuvasztassék ki, s a bőre szalmával tömetssek ki.*” Mátyás király az Árpád-házi királyok méltó utódja volt. Korábban Magyarország nagyhatalom volt. Bevette Bécsset is, és a törököt is kiverte Európából. Szövetkezni kezdett a perzsákkal, hogy végképp számolják fel a pogány török veszedelmet. Sajnos akkor is volt belső ellenség drága hazánkban... Halála után nem sokkal bekövetkezett Mohács.”

Balázs József

*festőművész, grafikus, rajztanár,
Gyergyóalfalu*

MAROSÁN CSABA:

„EGY SZEBB, ÉLHETŐBB ÉS SOKKAL BÉKÉSEBB
ERDÉLYÉRT DOLGOZOM”

A tengerentúli magyar közösségek közül többen is találkozhattak vele az elmúlt hetekben: ez év augusztusában Chicago, Cleveland, Buffalo, Kitchener, Hamilton és Toronto színpadain játszott részleteket az Arany Jánosról és a Mátyás királyról szóló nagy sikerű előadásából. Marosán Csaba, a Kolozsvári Állami Magyar Színház huszonkilenc esztendőös színművésze nap mint nap meggyőz bennünket, immár nemcsak Erdély-, hanem világszerte arról, hogy az irodalom csodálatos eszköze szellemi gyarapodásunknak. Társulata, családja mellett miért járja kultúrmisszionáriusként a vidéket, mi hajtja templomok, iskolák felé, hogy idősnek, fiatalnak verseljen, verseljen, meséljen, meséljen szüntelenül, miért viszi magával idén Mátyás király üzenetét – erről és sok minden másról is kérdeztük Thália nyughatatlan, fáradhatatlan, ahogy ő nevezi önmagát, „kispapocskáját”.

– *Van Dsida Jenő-, Arany János- és Márton Áron-estje – hogy csak az utóbbi évekből emlétsük. Miért tartja fontosnak, hogy a kerek évfordulós nagy személyiségekről színművészként ily módon is megemlékezzék, és ebben a sorban miért látta lényegesnek, hogy Mátyás királyról is elkészítsen egy egyórás előadást?*

– A templomokat és iskolákat látogatva éppen aktuális évfordulós személyekről tartok előadásokat; olyan nagy személyiségekre hívom fel a figyelmet, akiknek az életéből erőt lehet meríteni. Dsida Jenő számomra példakép, nemcsak költőként, hanem emberként is. Tizenkét évesen verseket publikált, huszonhat évesen két hétig az Erdélyi Római Katolikus Státus képviselőjeként a Vatikánban tevékenykedett a pápa mellett. Az Erdélyi Anyanyelvápolók Szövetségének elnöki tisztségét is betöltötte. Sírfelirata rendkívül rövid, lényegretörő: „Megtettem mindent, amit megtehettem, / kinek tartoztam, mindent megfizettem. / Elengedem mindenki tartozását, / felejsd el arcom romló földi mását.” Azt akarom, ha majd e földi létemnek a végét elérem, bátran mondhattam én is Dsidával, hogy megtettem mindent, amit

megtehettem, hasznos népi sarjadék voltam a „törzsöm” számára.

Tanulmányoztam Márton Áron püspök életét is. Sokat tanultam tőle. Megtaláltam a *Kiszélesített iskola* című beszédét, amit Gyergyószentmiklóson mondott el. Bár 1933-ban hangzottak el ezek a mondatok, de úgy érzem, napjainkban is rendkívül aktuálisak: „*Panaszkodunk – újabban elég sűrűn –, hogy népünk elmaradott és rossz, hogy különösen az ifjúság elveszítette az apák tisztas erkölcsi érzékét, faji és keresztény tájékozódó képességét. Romlik s az ősök szent hagyományaihoz mind hűtlenebb lesz. Gyökeretelenül, a vallásos talajból kiszakadva, romboló eszmék hátán a romlás lejtője felé sodródik. [...] A szegénység sok erkölcsi és nemzeti bűnt meghízalt... Tanítsunk irodalmat! A nyelv volt mindig a leghűségesebb kísérőnk. Ez pattogott az ősök ajkán. Ezen kesergett a Rodostóba száműzött magyar. Bánatunkat, dicsőségünket s örömeinket is, ha volt, ezen fejezték ki költőink, művészeink. Irodalmunk gazdagságában és színvonalban is vetekedik a nagy nemzetek irodalmával. [...] Érezze meg a nyelv sok ízét s a benne rejlő, összetartó, szegénynél és úrnál egyazon lelket mutató erőt.*”

Kallós Zoli bácsi azt mondta: „*Addig vagyunk magyarok, ameddig magyarul táncolunk és magyarul énekelünk.*” Ugyanezt állította Kányádi Sándor: „*Nyelvünk botunk, fegyverünk*” és Kölcsey: „*Nyelvében él a nemzet.*” Amikor már nincs meg a nyelv, vége az identitásnak is. Az irodalom az egyetlen eszköz, amellyel a nyelvet terjeszteni vagy művelni lehet.

Arany János szintén kiemelkedő a magyar költészetünkben. Programozók napjainkban kimutatták, hogy összesen 59 672 egyedi szót használt föl a költészetében. Ő a magyar szellem sugárzasi pontja az irodalomban. Ezek a nagy költők, elődeink akkor nem éltek hiába, ha az ő verseiket napjainkban is szavalják, elmondják. Az Arany János-előadásomat játszva mindig örömmel tapasztalom, hogy a világ bármely szegletében játszom, kicsi és nagy együtt mondja velem ezeket a sorokat: „*Szilágyi Örsébet / Levelet megírta; / Szerelmes / Könnyével / Azt is telesírta.*” Szilágyi Örsébet nagyon fontos kulcsfigura Mátyás királyunk életében, hiszen óriási diplomáciai érzékkel úgy szervezte meg Mátyás királlyá választását, hogy a Szent Korona és maga Mátyás sem volt magyar földön.

Mátyás királyunk 575 évvel ezelőtt született Kincses Kolozsváron és 560 éve lett a magyarok királya. Számomra példamutató az, hogy mindössze 15 évesen, nem régi dinasztia sarjaként jutott a trónra, sőt családja még az arisztokrácia köreiből is újjazdagnak számított. Néhány év alatt viszont megmutatta, hogy mire képes. Nyájas és szorgalmas volt. A testi-lelki adottságait tekintve az egyik legtehetségesebb magyar királyunk volt. Mestereket hívott Itáliából, hogy felvirágozzék az ország. Az udvarát a

kultúra és a művészetek központjává tette. Mátyás kitartása nem maradt eredménytelen: sikerült népét fokozatosan rákényszerítenie a műveltségre. Ő maga járt persze jó példával legelő. Mátyás egymagában lehet példakép napjainkban mindannyiunk számára.

– Milyen személyes élmények fűzik Mátyás király emlékéhez?

– Kiskoromban a Mátyás királyról szóló rajzfilmsorozat volt a legkedvesebb néznivalóm a televízióban. Mivel hétgyermekes családból származom, gyermekkoromat rendkívül szerény, de meghitt körülmények között éltem. Mátyás király meséit olvasva, számomra minden történet végkifejlete az volt, hogy igazságos királyként a pöffeszkedő gazdagoktól mindig elvett, hogy odaadhassa a szegény sorban élő embereknek. Ezért kisfiúként, mindig naivan reménykedtem abban, hogy egyszer majd feltámad Mátyás, és látván a mi helyzetünket, rajtunk is segíteni fog.

– Végignézve a Mátyás király udvarában jártam előadását, az emberben az fogalmazódik meg, hogy ennek az összeállításnak az elkészítését bizonyára hatalmas kutató- és gyűjtőmunka előzte meg. Mennyi ideig tartott, milyen forrásokkal dolgozott, és miként jutott ezekhez?

– Közel három hónapig tartott az előadásom összeállítása. Hogy ki is volt Mátyás király, azt minden, a magyar kultúrához tartozó felnőtt és gyermek tudja. A népmesék bölcs és igazságos uralkodója könyvek lapjairól, rajz- és játékfilmekből lép elénk kisgyermekkorunk óta. És ott van a Himnusz hódító Mátyás királya. Szobrok, iskolák, éttermek és szállodák viselik a nevét. Nap mint nap találkozunk emlékével. Mátyás királyról, a krónikásoknak hála, sok adat áll a rendelkezésünkre. Alakja köré szövődött énekek, mondák, népmesék nem szentként, hanem hús-vér emberként elevenítik meg őt előttünk. Galeotto Marzio, Antonio Bonfini és Heltai Gáspár szövegeit vettem alapul az előadás összeállításánál. A Mátyás-korabeli társadalmi életünket, művelődésbeli viszonyainkat illető tudásunkat is egész közvetlenül, számtalan új adattal gazdagítják. Az előadás igaz és kétségtelen tényeket tartalmaz. A nagy királynak olyan jellemvonásait próbálom megmutatni, amelyeket a hivatalos oklevelek táraiban hiába keresünk.

– Különösen érdekesek voltak számomra a Mátyás király személyleírását és az udvar étkezési szokásait bemutató korabeli feljegyzések, talán azért, mert tudományos előadásokban ezekről ritkábban hallunk. Ön az előadása mely részleteit találja a legérdekesebbeknek, Mátyás életéből és korából mi ragadta meg legjobban?

– Számomra rendkívül izgalmas volt megtudni, hogy az Ilkus Márton krakkói és Othmarus mester által kompilált vatikáni horoszkópok szerint Mátyás királynak a ma is irigylésre méltóan kiszámított születési dátuma: 1443. február 23., 15 óra 7 perc 34 másodperc. Mátyás örök emlékezetre megajándékozta Kolozsvárt igen nagy és jeles

privilegiommal és szabadsággal, többek között a kolozsvári borkereskedők kérésére betiltotta a más vidékről származó borok behozatalát. Mátyás egyik kedvtelése a könyvek gyűjtése volt. Könyvei, az úgynevezett corvinák számára könyvtárat létesített, ahol ő is szívesen időzött. Könyvtára több mint kétezer kötetet számlált. Akkoriban csupán a pápának volt ennél nagyobb könyvtára! Galeotto leírása szerint Mátyás igen erős, izmos testalkatú volt, és a kisujjait nem tudta egészen kinyújtani. Mátyás királyt mindenki csodálta, amikor ugyanis lovagolt, tenyérynivel magasabbnak látszott, mint amikor gyalog járt.

Ínyencségéről is sokat tudunk. Koronázása alkalmával 24 fogásos ebédet tálaltak fel. Mátyásról tudjuk, hogy különösen szerette a pirított hagymát, az aszalt fügét és az almát (különösen egy fajtáját, a „kormos almát”).

Sok nyelvet beszélt. Bírta a latin nyelvet, kitűnően értette és jól beszélt a bolgár nyelvet, amelyen a törökök hivatalos irataikat írták. Cseh, lengyel, rutén, dalmata, bolgár, krétai, szerb, rác és sok másféle származású emberekkel tolmács nélkül tudott beszélgetni. A német nyelvet még mint gyermek börtönében tanulta és idősebb korában még jobban belegyakorolta magát, a német fejedelmekkel való folytonos érintkezése révén.

Érdekes volt továbbá megtudni, hogy más európai népekkel ellentétben, a magyarok – nemesek, jobbágyok – majdnem egészen egyformán beszéltek, minden különbség nélkül: mindenütt egyforma volt a kiejtés, a szavak használata és a hangsúlyozás. Ezért egy magyar nyelven szerzett verset úr és paraszt, az ország szívében vagy határán, mind egyformán megértett.

Mátyás királynak szavajárása volt, hogy egyebek között három dolog nem tetszik neki: a melegített leves, a megengesztelődött barát és a szakállas asszony. Nyilvánvaló dolog ugyanis, hogy a melegített levesben mindig van valami kellemetlen, a megengesztelődött barátban mindig marad valami a régi ellenségből, a szakállas asszonyban pedig van valami a férfiaságból. Márpedig ez ellenkezik a természettel, és azt a gyanút kelti, hogy az ilyen asszony a vétekre is férfias bátorsággal bír.

Messze volt ugyan még az öregségtől, de folyvást háborúskodott és az 1480-as évek második felében már betegeskedett. Köszvény gyötörte, szívmeagnagyobbodása is gátolta mozgását. Bécsnek büszke várában, az Üdvösség ezernégy-százkilencvenedik évében, április hatodikán, kedden délelőtt hét és nyolc óra között a győzhetetlen Mátyás király meghalt, életének negyvenhetedik évében, örök vágyakozást hagyva maga után.

– Ezt is úgy mondta el, mintha előadásban lenne... Mondja csak, a Kolozsvári Állami Magyar Színház művészeként s nem melleleg kétgyermekes fiatal édesapaként hogyan tudja megvalósítani azt az országjáró kultúrmissziót, ami immár eggyé vált a nevével?

– A kultúrmisszióm lényegét legjobban Dsida Jenő szavai-
val tudnám kifejezni: „*Bolyongani faluról falura. / Durva
darócban gazdag, tiszta szellem. / Egymás szolgája mind és
nem ura. / Csecsemő csámcsog minden anyamellen. / Így
készülünk szelíd háborúra, / mindig magunkért, soha má-
sok ellen, / sőt párolunk és vásznakat szövünk / s míg ki-
sebbítnek, lassan megnövünk.*” Van, amikor havonta 2500–
3000 kilométert is megteszek Erdély-szerte. Van, hogy éj-
szaka utazom és reggel már előadásom van. Eddig megkö-
zelítőleg 120 templomba és 80 középiskolába jutottam el.
Ez a misszió egy ember teljes életét kitölthetné. De nekem
ez „csak” egy párhuzamos tevékenység a társulati elkötele-
ződésem mellett, és ott van mindenekelőtt a családom is.

Amikor úgy érzem, hogy elfáradtam, akkor feltöltekezem

otthon a fiaimmal. A másik lehetőség az, amikor a közön-
ség tölt fel: a sok utazás után megérkezni valahova; a be-
szélgetések a papokkal, lelkészekkel és a közösséggel; az
öreg nénik, akik megfogják a kezemet előadás után; azok az
őszinte mondatok, amelyeket nem formalitásból mondanak
az emberek, kijelentve, hogy „*megtetszett nekem ez a köl-
tő*”... Én nem találtam fel a spanyolviaszt ezzel a mozga-
lommal. A Kemény János indította Helikoni Közösség kere-
tében Makkai Sándor református püspök kezdte el, hogy a
'30-as években elindult költőkkel – köztük Reményik Sán-
dorral –, templomról templomra jártak, és ők saját versei-
ket olvasták fel a gyülekezetekben. Vagy ott a másik moz-
galom: az Erdélyi Iskola, melyet Márton Áron indított az
ökuménia és népművelés címen.

Ahol valakinek kipattan valami ötlet a fejéből, ami közös-
ségépítésről, irodalomterjesztésről szól, én ott vagyok,
azonnal beállok az első sorba, mint egy kiskatona.

Egyszer egy lelkész azt mondta nekem: „*Csaba, ez a virtuá-
lis világ úgy ránk huppant!*” Elgondolkozhatunk rajta, hogy

isteni áldás-e vagy az ördög fegyvere. Felhasználhatjuk
szellemi gyarapodásunkra, de az ellenkezőjére is.
Szétroncsolhadjuk és „lélegeztetőgépre kapcsolhatjuk” az
agyunkat, mert erről szól a modern technológia: hogy ne
gondolkodjon az emberi agy. A fiatalokat szeretném kicsit
kibillenteni ebből a virtuális világból, és elmondani nekik,
hogy az irodalom, a történelem, a művészet eszköz a szel-
lemi gyarapodásunkra. Minden műsorom végén arra buz-
dítom a diákokat, hogy aznap szépirodalmi szövegek meg-
osztására szenteljék a közösségi oldalait. Az a célom,
hogy „szennyezzük be” a virtuális világot aznap Dsida Je-
nő- vagy Arany János- idézetekkel. Örömmel nézem, hogy
működik. Néha rivalizálnak a diákok, olyanok, akik
amúgy életükben nem olvastak volna Dsidát vagy Aranyt.
Játékosan próbálom megszerettetni velük az irodalmat.
Rengeteg visszajelzést kapok, leveleket írnak diákok, hogy
életükben nem kerültek még színházközelbe, viszont any-
nyira megtetszett nekik a műsorom, hogy megígérték, ha
egyetemisták lesznek és Kolozsvárra kerülnek, minden-
képp meglátogatják a társulatomat.

Visszatekintve a múltamra, a serdülőkoromra, azt mon-
dom, hogy van Isteni Gondviselés. Olyan Isten Ő, aki ott
van fent, mindent lát, rendkívül fiatalos és nyitott, aki
megpróbáltatásokat rak az ember vállára, de a legerdeke-
sebb, hogy mindig is a legerősebb katonáira bízva a legerő-
sebb terheket. Életünkben minden céllal van.

Mennyi butaságot műveltem! Most már csak nevetek raj-
tuk, s rájövök, hogy ha azok nem úgy történtek volna, ak-
kor most nem lennék színész (Thália papja), nem járnám a
közösségeket, s nem szeretném annyira a magyar irodal-
mat, amennyire szeretem, olyannyira, hogy másokkal is
megszerettessem.

Arra törekszem, hogy ne azzal az érzéssel múljak ki ebből
a világból, hogy nem csináltam semmit, vártam a jobb éle-
tet meg a sült galambot, ugyanakkor minden örömmel
azon is dolgozom, hogy egy még szebb, élhetőbb és sokkal
békésebb Erdélyt alakítsak ki a gyerekeimnek. Bár egy
csepp vagyok a tengerben, és szokás mondani azt is, hogy
egy fecske nem csinál tavaszt, de próbálom optimistán fel-
fogni a helyzetet. Mindig azt mondom, hogy bár zord az
idő, meg kell nézni tudatosan, hogy mi az, ki az, amire,
akire építkezni lehet jelenlegi társadalmunkban. Nem fel-
lengzős, pátosszal telített szövegeket kell az emberekre
zúdítani, hanem embertől emberig szólni, elmenni házról
házra.

Nagyon jó és felemelő érzés Kincses Kolozsváron élni, an-
nak a Szamosnak a partján, amely sok mindent látott már
az elmúlt évszázadok során. Azt pedig még nagyobb ki-
váltságnak tartom, hogy a világ legidősebb magyar kőszín-
házának lehetek az egyik legfiatalabb tagja. Fiatalnak lenni
egy közösségen belül szerintem mindig is felelősséggel
járt. Pozitív értelemben fel kell mérnie az embernek azt,

hogy hoppá, még nincs reumám, még nem fáj a hátam, még utazhatom, még tehetek valamit! Időskorunkban ne siránkozzunk majd, hogy jaj, mennyi mindent megtehettem volna! Most kell megtenni, hogy később az unokáinknak legyen miről mesélni. Nem akarom, hogy majd csak üljek s malmozzak egymagamban a hintaszékben, s az unokáim unatkozzanak mellettem a virtuális telefonjaikat simogatva, mert nagyapónak nincs miről mesélnie. Hanem mesélni szeretnék: „Képzeljétek el, hogy egyszer vonattal utazva három és fél órát késtem egy gyülekezetből, s megvártak a hívek. Mert voltak ilyenek is... És nem tudom hány ezer kilométert autóstoppoltam Erdély-szerte...” Rengeteget. Rengeteg élményem van. Mesélni, azt tudnék. Na. Várom az unokákat...

– **Visszakanyarodva Mátyás királyhoz: mit vár a tiszteletére szervezett emlékvétől?**

– A Mátyás király-emlékvétől csupán annyit várok el, hogy huszonöt év múlva a nagy király hatszázadik születésnapját is ilyen alázattal és rátermettséggel szervezzék meg. Ugyanakkor abban is bízom, hogy az emlékévé hatására még több zarándok érkezik majd Kincses Kolozsvárra megcsodálni a Fadrusz által megálmodott Mátyás-szoborcsoportot, valamint az Igazságos királyunk szülőházát. Hiszen, ha már eddig elzarándokolnak, akkor reményeim szerint benéznek majd a Kolozsvári Színházba is, aminek én módfelett örülni fogok!

Varga Gabriella

HUNYADI MÁTYÁS ÉLETTEREI A MÁTYÁS KIRÁLY-EMLEKÉV KIÁLLÍTÁSA EDMONTONBAN ÉS NIAGARA FALLS-ON

Szeptember 13-án, csütörtökön este 6 órakor Edmontonban a Magyar Házban, szeptember 16-án, vasárnap délután 3 órakor pedig Niagara Falls-on az Árpád Hallban is megnyílik a *Hunyadi Mátyás életterei* című pannókiállítás. A tárlatot mindkét helyen Csibi Krisztina, a Magyarság Háza igazgatója nyitja meg. Az edmontoni műsorban, melynek házigazdája Szenthe Anna, a Kanadai Magyar Kulturális Tanács elnöke, a Magyar Diaszpóra Tanács kanadai elnöke lesz, a Gaudium Régizenei Együttes működik majd közre, akik felépnek a niagarai Árpád Hallban is.

A *Hunyadi Mátyás életterei* című kiállítás 2008-ban, a Reneszánsz Évhez kapcsolódóan készült a kolozsvári Amaryllis Társaság megbízásából és összeállítása Lupescu Radu történész, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem docense nevéhez fűződik. A tíz évvel ezelőtt megismert és 2018-ban felújított tárlat nem a legendák alakját, hanem Mátyás

kevesbé ismert arcát tárja elénk: a folyton utazó, építkező reneszánsz királyét, aki úgy tartotta: „*A királyok dicsősége a népek sokaságában, az országok díszje és ereje a városok gazdagságában és teljességében áll.*”

Az összeesküvések, a védekező és a támadó hadjáratok állandó mozgásra kényszerítették az uralkodót, akinek egyik szerencsés tulajdonsága éppen a gyors cselekvés volt. Ezzel rendszerint elejét vette a felmerülő veszély súlyosbodásának, békét és biztonságot teremtve egy korábban zavaros évtizedeket megélt ország számára. A kiállítási pannókon Mátyás a gyakorta hadban álló uralkodóként jelenik meg előttünk; a Magyar Királyság minden égtája felé és azon kívül is vezetett hadjáratokat, de különösen a nyugati területi terjeszkedés kötötte le. Ennek megfelelően alakult a királyi fő- és mellékrezidenciák kiépítése, jelentőségük megítélése is.

Az, hogy Mátyás király emlékét távoli vidékeken is őrzik, nemcsak hadjáratainak és hódításainak köszönhető, hanem művészeti pártolásának is. A várak, kolostorok és templomok Mátyás-vonatkozású címerrepresentációi az ő mecénáskodásáról és az iránta érzett tiszteletéről tanúskodnak.

A király emlékét idéző épületek többnyire a korszakra jellemző gótikus stílust követik, némelyeken azonban megjelennek olyan reneszánsz díszítőelemek is, amelyek jelzik: Hunyadi Mátyás királyságával új korszak vette kezdetét. Ebbe a változatos világba nyújt betekintést a kiállítás, amely egyúttal a korabeli Magyar Királyság jól ismert határain túlra is elvezeti a szemlélőt, egy igazi közép-európai uralkodó életterét jelenítve meg.

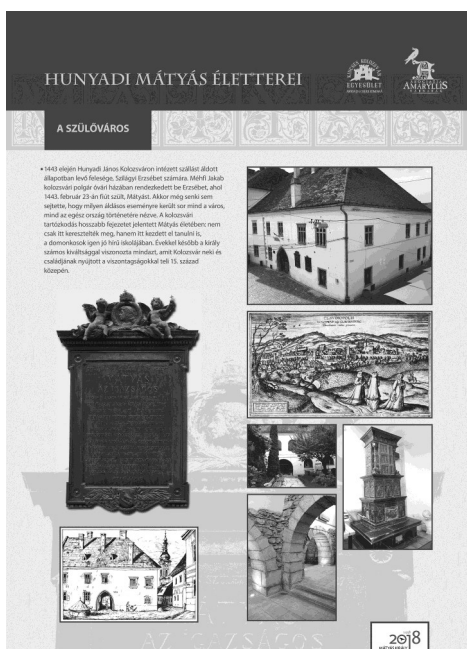

fejlesztetten kedvelt, vagy sohasem járt a falai között, de köze volt az építéséhez, avagy az építők tiszteletből elhelyezték rajta a címerét. *A szülőváros; A családi rezidencia; Buda és Pest, a királyválasztás helyszíne; Buda, a király főrezidenciája; Királyi mellékrezidenciák: Visegrád, Diósgyőr, Tata; Mátyás, a kegyúr és mecénás: Buda és Pest, Kassa és Pozsony, Pannonhalma, Segesvár és Brassó, Az*

okolicsnói ferences kolostor, a kolozsvári ferences kolostor; A császári cím felé: Boroszló, Bautzen, Görlitz, Pozsony és Bécs; Családi temetkezőhelyek tematikájú tablók a kolozsvári szülőház, a budai vár, a visegrádi királyi rezidencia, pesti, kassai, pozsonyi, segesvári és brassói templomok, a pannonhalmi bencés kolostor, nem utolsósorban a kolozsvári Farkas utcai református templom látható, amelynek építése Mátyás király uralkodása alatt kezdődött el. A tárlat záró kép- és szöveganyaga a Hunyadi család temetkezési helyszíneit ismerteti.

A *Hunyadi Mátyás életrerei* című felújított pannókiállítás 2018-ban először február 23-án a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem Kolozsvári Karának Tordai úti épületében nyílt meg, innen indult Kárpát-medencei vándorútjára. A Kincses Kolozsvár Egyesület szervezésében láthatta a közönség 2018. április 27-től Sepsiszentgyörgyön a Szent György Napokon, 2018. június 15-től a gyalui Várkert Fesztiválon, 2018. június 22-től Nagyváradon a várudvarban a Szent László Napok keretében és augusztus második felében Kolozsváron is a 9. Kolozsvári Magyar Napokon. A Mátyás király-émlékévet koordináló Magyarország Háza jóvoltából többek között 2018. június 22-től a Debrődi Szent László Búcsún, június 23-tól a marosvécsi Kemény Kastélyban, július 5–8. között Gyergyószentmiklóson a Gyergyói Nyári Kulturális Fesztiválon, augusztus folyamán pedig a felvidéki Alsóláncon és Ladamócon tekinthették meg az érdeklődők. A tárlat szeptember 13-án Edmontonban is megnyílik, majd a hónap folyamán Boldogkőváralján, Kistárkányban és Lácacsékén is megtekinthetik az érdeklődők. A *Hunyadi Mátyás életrerei* kiállítás az esztendő végéig még számos további helyszínre továbbvándorol, feleleveníteni a reneszánsz király szellemiségét és korát.

Szemelvények a kiállítás anyagából

PENNAFORGATÓK MÁTYÁS KIRÁLY UDVARÁBAN – AZ EMLÉKÉV KIÁLLÍTÁSA TORONTÓBA IS MEGÉRKEZIK

Szeptember 15-én, szombaton Torontóban a Szent Erzsébet-plébánián rendezendő reneszánsz nap keretében különleges, nem mindennapi tartalmú kiállítás nyílik: a *Pennaforgatók Mátyás király udvarában* című, igen látványos tárlat, melyet Csibi Krisztina, a Magyarország Háza igazgatója

ajánl majd a forgatagra megjelent vendégek és a későbbi látogatók figyelmébe.

A tárlat kortárs romániai magyar illusztrátorok fiatal nemzedékének munkáit mutatja be.

A tehetséges fiatal képzőművészek csapata a kiállítás ötletadója és kurátora, Szabó Zelmira felkérésére hozta létre Mátyás-illusztrációparádéját. Jobbára mind fiatalok, de folyóirat- és könyvillusztrációik révén nevük korántsem ismeretlen a műfaj kedvelői körében. A 61 éves *Napsugár* és kistestvére, a *Szívárvány* folyóirat, valamint a gyermekirodalommal is foglalkozó kiadók holdudvarába tartozó alkotói gárda az idei, különösen jelentős kettős évforduló kapcsán csillogtatta meg művészi képzelőerejét, rajzkészségét, technikai tudását, egyszerűen illusztrátori erényeit, rátermettségét: reneszánsz királyunk, az igazságos, 575 éve született és 560 éve annak a legendává nemesült eseménynek, ahogyan a korona, előbb jelképesen, majd valószínűleg is, a még szinte gyermek Mátyás fejére került.

Az illusztrátorok más-más technikával és művészi elképzeléssel, de kivétel nélkül érdekfeszítő igényességgel keltek életre Mátyás királyt, a hozzá fűződő legendák egy-egy mozzanatát, idézték meg korszerű művészi eszközeikkel a reneszánsz örökzöld szellemiségét, gyújtottak lángot a legifjabb műélvezői gárda, a gyermekek lelkében. Németh Júlia műkritikus tárlatot méltató szavait továbbidéz-

ve: „S ha most e kiállítás kapcsán úgy érezzük, hogy László Bakk Anikó és az Amaryllis társaság reneszánsz imádata, 26 éves Mátyás-védő, népszerűsítő kezdeményezése napjaink vizuális művészetén, jelesül az illusztráció alakulásán, kiteljesedésén is lendített egyet, azt hiszem, nem tévedünk. Hiszen a műfaj klasszikusai, Deák Ferenc, Soó Zöld Margit, Székely Géza, Szilágyi Tosa Katalin, Unipán Helga és Venczel János mellett – munkáik szintén megtekinthetők a kiállításon – a tárlat ötletadóival és kurátorával, Szabó Zelmirával az élen felnőtt az a tehetséges fiatal gárda, akiket most Bajkó Attila, Bak Sára, Csillag István, Darvay Tünde, Eperjesi Noémi, Forró Ágnes, Jánosi Andrea, Karda Zenkő, Kelemen Kinga, Keszeg Ágnes, Kónya Eszter, Kürti Andrea, Láng Orsolya, Kürti Andrea, Moldován Mária, Molnár Krisztina, Orosz Anabella, Pánczél Éva, Siklódi Ferenc, Tomos Tünde és Vass József képvisel. Első közös megmutatkozásuk sikere láttán elmondhatjuk: Mátyás király pennaforogatói ugyancsak jól forgatták pennájukat, illusztris illusztrációkkal örvendeztetve meg a közönséget.”

A Pennaforogatók Mátyás király udvarában első ízben 2018. február 24-én Kolozsváron a Diákművelődési Házban nyílt meg – ott a gyűjteményt néhány bábfigura is kiegészítette, amelyek kiléptek a síkból és animálták a gyerekek számára a témát –, majd onnan a Művészeti Múzeumba vándorolt, ahol 2018. március 13-ig tekinthették meg az érdeklődők. A továbbiakban végigkíséri a Mátyás király-emlékévet, többnyire erdélyi helyszíneken, szeptember 15-én pedig Torontóban is bemutatkozik. (A fényképek a februári kolozsvári megnyitón készültek.)

KANADAI / AMERIKAI
MAGYARSÁG

1949 óta szolgálja a nyugatra szakadt magyar közösséget.

Elismerten, a nyugati világ legnagyobb példányszámban megjelenő magyar hetilapja. Megjelenik minden szerdán délelőtt, és még aznap olvashatják, akik megvásárolják a torontói magyar üzletekben. Előfizetés \$75 egy évre vagy \$40 félévre, postázással.

A legfrissebb magyarországi, nemzetközi és sport híreket foglalja össze lapunk minden politikai elhajlás nélkül, mint a múltban. A Magyarországon hirdető több ezer olvasóhoz szólhatnak!

Olvassa, hirdessen és rendelje meg a mindenki által szeretett Kékújságot!

A legjobban informált magyar a Magyarorságot olvassa!

Published by: Canadian Hungarian Media non Profit Corp.
747 St. Clair Ave. W. #103.
Toronto, ON M6C 4A4 Canada
Telefon: 416-656-8361, Fax: 416-651-2442

Kiadó: Aykler Béla
Főszerkesztő: Susan Papp
Felelős Szerkesztő: Dr Tanka László
Szerkesztő: Balás Róbert
Számítógépes szerkesztő: Horváth Zsolt
Web: www.kanadaimagyarsag.ca
E-mail: info@kanadaimagyarsag.ca

Reméljük továbbra is szolgálhatjuk a magyarságot
a nyugat legnagyobb számú hetilapjával.

Szemelvények a kiállítás anyagából

VÖRÖSMARTY MIHÁLY
SZÉP ILONKA

1

A vadász ül hosszú méla lesben,
Vár felajzott nyílra gyors vadat,
S mind fölebb és mindig fényesebben
A serény nap dél felé mutat.
Hasztalan vár; Vértes belsejében
Nyugszik a vad hús forrás tövében.

A vadász még lesben ül sokáig,
Alkonyattól vár szerencsejelt:
Vár feszülten a nap áldoztáig,
S ím a várt szerencse megjelent:
Ah de nem vad, könnyü kis pillangó
S szép sugár lány, röpteként csapongó.

"Tarka lepke, szép arany pillangó!
Lepj meg engem, szállj rám, kis madár;
Vagy vezess el, merre vagy szállandó,
Ahol a nap nyúgodóba jár."
Szól s iramlík, s mint az őz futása,
Könnyü s játszi a lány illanása.

"Istenemre!" szóla felszökelve
A vadász: "ez már királyi vad! "
És legottan, minden mást feledve,
Hévvél a lány nyomdokán halad.
Ő a lányért, lány a pillangóért,
Verseneznek tündér kedvtelésért.

"Mevagy!" így szól a leány örömmel,
Elfogván a szállongó lepét;
"Mevagy!" így szól a vadász,
gyönyörrel
A leányra nyújtva jobb kezét;
S rezzent kézből kis pillangó elszáll;
A leány rab szép szem sugaránál.

2

Áll-e még az ősz Peterdi háza?
Él-e még a régi harc fia?
Áll a ház még, bár fogy gazdasága
S telt pohárnál ül az ősz maga.
A sugár lány körben és a vendég;
Lángszemében csábító varázs ég.

S Hunyadiért, a kidőlt dicsőért,
A kupák már felvillantanak,
Ősz vezére s a hon nagy nevéért
A vén bajnok könyei hulltanak;
Most könyűi, vére hajdanában
Bőven omlott Nándor ostromában.

Húnyt vezérem ifju szép sugára"
Szól az ősz most "éljen a király!"
A vadásznak vér tolúl arcára
S még kupája illetlen áll.
"Illetlen mért hagyod kupádat?
Fogd fel, gyermek, és kövesd apádat."

"Mert apád én kétszer is lehetnék
És ha ittam, az nincs cenkekért;
Talpig ember, akit én említék,
Nem gyaláz meg ő oly hősi vért!"
S illetőde s méltóság szemében,
Kél az ifju, tölt pohár kezében:

"Éljen hát a hős vezér magzatja,
Addig éljen, míg a honnak él!
De szakadjon élte pillanatja,
Melyben attól elpártolni kél;
Egy király se inkább, mint hitetlen:
Nyúg a népen a roszt s tehetetlen."

S mind zajosban, mindig hevesebben
Víg beszéd közt a gyors óra ment.
A leányka híven és hivebben
Bámulá a lelkes idegent.
"Vajh ki ő, és merre van hazája? "
Gondolá, de nem mondotta szája.

"Téged is, te erdők szép virága,
Üdvözölve tisztel e pohár!
Hozzon isten egykor fel Budába;
Ősz apáddal a vadász elvár;
Fenn lakozva a magas Budában
Leltek engem Mátyás udvarában."

Szól s bucsúzik a vadász, rivalva
Inti őt a kúrhang: menni kell.
Semmi szóra, semmi biztatásra
Nem maradhat vendéglőivel.
"Emlekezzél visszatérni hozzánk,
Jó vadász, ha meg nem látogatnánk."

Mond szerényen szép Ilonka, állván
A kis csarnok végső lépcsőjén,
S homlokán az ifju megcsókolván,
Útnak indul a hold éjjelén.
S csendes a ház, ah de nincs nyugalma:
Fölveré azt szerelem hatalma.

3

Föl Peterdi s bájos unokája
Látogatni mentenek Budát;
Minden lépten nő az agg csodája;

Mert sok újat meglepetve lát...
A leányka titkon édes óra
Jövetén vár szép találkozóra.

S van tolongás s új öröm Budában:
Győzelemből várják a királyt,
Aki Bécsset vívó haragában
Vérboszút a roszt szomszédon állt.
Vágyva néz sok hű szem ellenébe:
Nem vidül még szép Ilonka képe.

"Hol van ő, a nyájas ösmeretlen?
Mily szerencse fordult életén?
Honn-e, vagy tán messze költözött
Jár az őzek hűvös rejtékén?"
Kérdi titkon aggó gondolattal,
S arca majd ég, majd színében elhal.

S felrobognak hadvész-ülte képpel
Újlaki s a megbékült Garák.
S a király jó, fölség érzetével
Környékeztve őt a hős apák.
Ősz Peterdi ösmer vendégére,
A király az: "Áldás életére!"

"Fény nevére, áldás életére!"
Fenn kiáltja minden hű ajak;
Százszorozva visszazeng nevére
A hegy és völgy és a zárt falak.
Haloványan hófehér szobornál
Szép Ilonka némán és merőn áll.

"A vadászhoz Mátyás udvarában
Szép leánykám, elmenjünk-e hát?
Jobb nekünk a Vértes vadonában
Kis tanyánk ott nyúgodalmat ad."
Szól az ősz jól sejtő fájdalommal,
S a bús pár megy
gond-sujtotta nyommal.

És ha láttál szépen nőtt virágot
Elhajolni belső baj miatt,
Úgy hajolt el, félvén a világot,
Szép Ilonka titkos bú alatt.
Társasága lángzó érzemények,
Kínos emlék, és kihalt remények.

A rövid, de győtrő élet elfolyt,
Szép Ilonka hervadt sír felé;
Hervadása líliomhullás volt:
Ártatlanság képe s bánaté.
A király jön s áll a pusztá házban:
Ők nyugosznak örökös hazában. (1833)

SZÉP ILONKA
(BEAUTIFUL HELEN)

I.

The huntsman waits with watchful eye
in ambush, holding shaft on string,
as ever upward through the sky
the ardent sun is journeying.
He waits in vain - in coverts cool
the stag still rests by some distant pool.
Long, long he sits in ambush yet
and hopes for game at close of day;
then, as he prays the sun to set,
behold good fortune comes his way -
it is no stag, but a butterfly,
with a girl pursuing, flutters by.

"Merry flyer, fair golden moth,
rest on my finger, do not flee!
Or I will follow, by my troth,
where red sunset gilds bush and thee! "
She speaks, and nimble as a roe,
she hastens on with heart aglow.
"Gad!" says the huntsman, "is this not
most royal game?" - and up he leaps,
pursuing, all things else forgot,
the path the flying maiden keeps.
Thus man and maid, in eager flight,
each seek a vision of delight.
"I have you!" - cries the happy miss,
and pauses, butterfly in hand.
"I have you!" - cries the man with bliss,
and so the graceful couple stand.
Caught in his eye's admiring glow,
the maiden lets the insect go.

II.

Stands yet the house of old Peterdi?
Lives that old son of battle still?
That house, though in decay, I see;
the old man sits and drinks his fill.
By him the girl; their huntsman-guest
looks on with eyes of warm unrest.
For Hunyadi, their chief who died,
the men have drained
their glasses deep.
For that great hero, Hungary's pride,
the veteran is forced to weep.
His blood flowed free in days of yore,
his tears in equal measure pour.

Drink to my old chief's royal son!" -
the patriarch cries, "Long live the King!"

The blushing huntsman seems undone,
he lets his glass stand, faltering.
"Why won't you drink? hat seems amiss?
Accept a father's will in this!
could, in years, be twice your sire;
I drink, believe me, without blame -
the King's a man of faith and fire,
who will not put his blood to shame!"
Stirred by the greybeard's earnest plea,
the youth stands up in fealty.

"Long live the son of that old chief!
As long as Hungary may he live!
Yet may his days be black and brief
if e'er his best he fails to give!
Better no King than one disloyal,
who plagues the land
unsound, unroyal. "
In deepening ardour and applause
the fleeting hours swiftly soar;
and still the maid's affection draws
more closely to the visitor.
"Ah, that I knew his name and home!"
Her warm heart speaks,
her lips are dumb.

"Fair flower of the forest, you,
I also praise the pledge in wine!
And should God e'er direct you two
to Buda, you with me must dine.
In Buda's lofty tower I dwell,
At Matyas' court they know me well..."
The huntsman speaks,
and takes his leave.
A far-off slug-horn bids him go.
Although his hosts entreat and grieve
and seek fresh kindnesses to show.
"Come back to see your friends
once more,
in case we do not come before!"
Reluctant on the threshold now
she speaks in modesty polite.
He prints a kiss upon her brow,
then marches through
the moonlit night.
The house is still, but not her breast,
where love won't grant
a moment's rest.

III.

Peterdi and his grandchild sweet
go up to visit Buda-town.
The old man's wonder is complete

to see new mansions of renown.
The maiden waits in anxious pain
to meet her handsome youth again.

Glad crowds are thronging
Buda's streets;
they watch to see their monarch ride
in triumph from the warlike feats
that humbled vile Vienna's pride.
Real subjects long to see their King -
no smiles on the maid's features cling.
"Where is our gentle friend today?
What fortunes has he followed here?
Is he at home, or far away
in shady coverts of the deer?"
She speaks to herself silently,
with cheeks now blushed, now
blanched to see.

And now with warlike shouts ride by
Ujlaki and the Magyar lords;
the king himself with noble eye
surveys the escort of their swords.
Old Peterdi in wonder peers,
perceives his guest, and joins the cheers.
"God save the King! God bless his fame!"
Ten thousand throats around him shout;
ten thousand echoes greet his name,
hill, vale, and rampart ring it out.
But whiter than white marble there
Ilonka stands in mute despair.

"Shall we go on to Matyas' hall
to see our friend once more, my lass?
Methinks our forest mansion small
will give us greater peace, alas!"
The greybeard speaks in pained dismay,
and back they plod their weary way.
As droops a radiant summer flower
that withers from an inner blight,
so drooped Ilonka from that hour
and sickened towards eternal night.
Within her heart a cancer fed
on passion's hopes forever dead.

The brief but anguished life is o'er,
a girl has faded to her death,
a tender lily suffering sore
in innocence and anxious breath.
And when at last their royal guest
came back once more, she lay at rest.

Translated by Kirkconnell, Watson

HÚSZÉVES A KALEJDOSZKÓP FOLYÓIRAT

ALKOTÓK ÉS OLVASÓK SZEPTEMBER KÖZEPÉN
KÉT JUBILEUMI GÁLAMÚSORRAL ÜNNEPELNEK

A National Library of Canada – Kanadai Nemzeti Könyvtárban ISSN 14805499. szám alatt 1998-ban jegyezték be a *Kalejdoszkóp–Kaleidoscope* című, kétnyelvű, magyar–angol kulturális folyóiratot. Alapítói nem véletlenül adták a lapnak ezt az elnevezést: a kéthavi kiadvány, nevéhez hűen, immár két évtizede mutatja fel olvasóinak szerte a világban a magyar irodalom és művészet színességét, tarkaságát, változatosságát – avagy mondhatjuk megfordítva is: oly tetszetősen fűzi össze és tárja a világ elé klasszikus és kortárs kultúránk legfényesebb darabjait, hogy egyszer s mindenkorra hű társsá tesz egymással lapot és olvasót. De a Dancs Rózsa és Telch György által Torontóban alapított és fenntartott lapnak mindemellett ugyancsak fő erénye, hogy nemcsak az észak-amerikai, de a teljes magyar diaszpóra egyetlen ilyen jellegű folyóirata a jelenlegi sajtópiac.

A Pallas Nagy Lexikona helyesírását követő *Kalejdoszkóp* folyóirat havilapként indult 1998. január 1-jén; három év múltán, 2000 végétől anyagi nehézségek kényszerűsünetre ítélték, de 2006. január 1-jén újraindult, azóta minden második hónapban jelenik meg. „Nincs más haza, csak az anyanyelv” – hirdeti címlapján állandó mottóként Márai Sándor gondolatát, s valóban, az alapító okirat tanúsága szerint a lap létrehozásának alapvető céljai között elsődleges fontosságú az anyanyelv ápolása, az anyanyelvű kultúra megőrzése és terjesztése az emigrációban. Az alapítók kiemelt célként fogalmazták meg még azt, hogy a lap szüntesse meg a tengerentúli magyarság kulturális elszigeteltségét, segítsen ébren tartani elvándorolt honfitársainkban a magyarságtudatot, ismertesse meg nemzeti értékeinket a magyarul már nem beszélő második, harmadik nemzedék tagjaival, építsen szellemi-kulturális hidat az óhaza és a diaszpóra között, valamint hívja fel az idegen ajkú – jelen esetben az angol – többségi társadalom figyelmét az egyetemes magyar nemzeti értékekre. „Lapunk elhivatottan tolmácsolja nemzeti kultúránk értékeit angol nyelvű olvasói felé. Mind klasszikusaink, mind a kortárs szellemi elit alkotásainak angol nyelven való tolmácsolása hatalmas hiányt pótol, és egyre jobban felébreszti a befogadó ország magyar hagyományok iránti érdeklődését, ami által erősödik nemzetünk tekintélye a nagyvilágban” – nyilatkozta egy helyütt Dancs Rózsa, a folyóirat főszerkesztője. Hozzátette: talán egyetlenként közöltek angol fordításban olyan műveket, mint Jókai Anna *Ima Magyarországért*, Jékely Zoltán *Kalotaszegi elégia* vagy Szilágyi Domokos *Bartók Amerikában* című költeményei.

A szerkesztési elveknek van egy másik iránya is: „Távol a hazától, az anyanyelvi kultúra bölcsőjétől, nagyon sok értékes és tehetséges honfitársunk alkot, teremt maradandó

értéket, akikről többnyire csak a folyóiratunkból értesülhet a kárpát-medencei olvasóközönség. Fontosnak tartjuk, hogy szülőföldünk felé is eljuttassuk a tengerentúli alkotók és az itt születő alkotások hírét” – érvel Dancs Rózsa, aki szerint alapvetően fontos, hogy mindenkiről hírt adjanak, hogy mindenki közlési lehetőséget kapjon a folyóiratban, hiszen csak így marad élő a kapcsolat az itthon és az ott-hon két világa között.

A szerkesztés harmadik iránya pedig az általános műveltség kiszélesítési szándékából fakad: a lap a magyarokkal élő más nemzetiségűek kultúráját, szellemi értékeit is igyekszik megismertetni – magyar fordításban – olvasóival. A kéthavisága mellett is mindig naprakész és a magyarországi, illetve az össznemzetet érintő időszerű kérdésekre is érzékenyen reagáló folyóirat a Kárpát-medencében élő olvasói elismerését is kivívta. Prokopp Mária budapesti egyetemi tanár például *sok köszönete és végtelen gratulációja* mellett *csodásnak* nevezte a *Kalejdoszkópot*, megállapítva, hogy: „*Hihetetlen gyorsak és nagyszerűek vagytok! Az egész szám rendkívül színvonalas, a tartalmában és formájában egyaránt!*” Levelében megjegyezte ezt is: „*Mindnyájan megerősödünk nemzetünk erejében a Kalejdoszkóp láttán. Amely nemzetnek ilyen gyermekei vannak, mint TI, az talpra fog állni!*” Az Országos Széchenyi Könyvtár Gyarapítási Osztálya többször is megköszönte, hogy évek óta rendszeresen kapják „*ezt a színvonalas folyóiratot*”.

Albert Ernő nyugalmazott sepsiszentgyörgyi tanár, író is úgy találta, az írások küldetését bizonyítanak. Levelében ezt írta: „*A lapnak Kanadában élőkhez kell szólnia, de a székelynyek, erdélyinek, magyarországinak is jelen kell lennie benne. Jó, hogy angol nyelven is megjelennek az írások, ismerjenek meg minél többen világnyelven is minket. Ebben látom a nagy feladatvállalást.*”

A folyóirathoz kapcsolódóan annak kiadója, a Kaleidoszkóp Hagyományörző Klub gyakran szervezett könyvbemutatókat, hangversenyeket, kiállításokat, író-olvasó találkozókat, gyermekműsorokat, filmvetítéseket és egyéb olyan programokat, amelyek az anyanyelvápolást, a hagyományörzést, az értékvédelmet, a nemzeti érzés elmélyítését szolgálják. Egy ilyen rendezvény kapcsán Balog Zoltán református lelkész, korábbi budapesti emberierőforrás-miniszter 2010-ben – akkor társadalmi felzárkózásért felelős államtitkárként – így szólította meg a *Kalejdoszkóp* életre hívóit: „*Igazi elhivatottságra vall, hogy a Kalejdoszkóp az emigrációban, a már magyarul nem beszélő második, harmadik nemzedék tagjaihoz és az angol nyelvű társadalomhoz is nyughatatlan lelkesedéssel és hittel sugározza közös nemzeti értékeinket. Önök áldozatos munkájukkal egy szilárd szellemi, kulturális hidat építenek ki az anyaországi és a külföldre szakadt nemzetársaink között, és ez köldökzsinórként folyamatosan frissíti a kapcsolatot.*”

Különös nyomatókat ad munkájuknak, hogy az észak-amerikai diaszpóra egyetlen ilyen jellegű és színvonalú folyóirata a Kalejdoszkóp. Köszönjük, hogy sikerrel hívják fel a figyelmet az egyetemes magyar kultúrára az idegen ajkú világban is, tekintélyt, megbecsülést szerezve a magyar névnek és barátokat Magyarországnak. Az Önök tevékenysége méltó példája annak, hogy a hazát szolgálni mindig van mód, még akkor is, ha valakit óriási távolság választ el fizikailag az anyaországtól. Köszönet és megbecsülés illeti Önöket, mert nem szüntek meg magyarnak lenni, mert »tűzvigyázókként« őrzik a hazaszeretet lángját és új tüzeket szítanak áldozatos munkájukkal.”

Ugyanabban az évben (2010-ben) Dancs Rózsa író, újságíró, lapkiadó és főszerkesztő „a nemzeti kultúra értékeit külföldön népszerűsítő, világszerte felmutató, a nemzeti egységért, a magyar nyelvért fáradhatatlanul munkálkodó hűségese magatartását és magas színvonalú újságírói tevékenységét” a budapesti Szervátiusz Alapítvány Szervátiusz Jenő-díjjal ismerte el. Fontos állomás volt e két epizód – Balog Zoltán elismerő sorai és a Szervátiusz-díj – a *Kalejdoszkóp* fennállása óta, hiszen bizonyos értelemben új fejezetet nyitott a lap életében: a megmaradásért, a nemzettudat, a magyar nyelv iránti szeretet elmélyítéséért Torontóban folytatott kitartó munka sokkal hangsúlyosabban került az anyaország figyelmének homlokterébe, mint bármikor. Ezt mutatja az azóta tapasztalható nagy sajtóérdeklődés, a köztársasági elnökök levelei, az Országgyűlés elnökének köszönete – és mindez valóban jelentős, hiszen egy missziós munka folytatásához gyakran az elismerő szó jelenti a legnagyobb erőforrást és ösztönzést, de legalábbis jókora lendületet adhat.

A lap megalapításának tizenötödik évfordulója alkalmából, 2013-ban újabb nagy megtiszteltetés érte a kétszemélyes szerkesztőséget: Orbán Viktortól hozott levelet a posta. Magyarország miniszterelnöke ebben leszögezte:

„A világmagarság ma újra talpra állt. Nem csupán az ellene összeesküvőket győzte le és vált függőből szabad, gyarapodó nemzetté, hanem elsősorban saját gyengeségén, kishitűségén, kétségein kerekedett felül. Ez csak együtt sikerülhetett, és csak együtt sikerülhet ezt követően is azokkal, akik az anyaország határain túl is jeleskednek a magarság értékeinek fenntartásában, továbbadásában.” Hangsúlyozta, hogy a *Kalejdoszkóp* immár több mint egy évtizede szolgálja a világmagarságot, öregbíti a magarság tekintélyét, viszi hírét a magyar szellemnek – végül boldog ünneplést, emlékeztést és jövőbe tekintést, illetve erőt és kitartást kívánt a következő „sokszor tizenöt évhez”, ami meggyőződése szerint a *Kalejdoszkóp* előtt áll.

Pósa Zoltán: Kanadai–magyar irodalmi tükör

(Forrás: Magyar Nemzet, 2010. június 14. hétfő, 14. oldal)

Nyolc éve határozta el a Torontóban élő, Erdélyből elszármazott magyar házaspár, Dancs Rózsa főszerkesztő és férje, Telch György kiadói elnök, hogy munkatársak segítségével kiadják a magyar és angol nyelvű Kalejdoszkóp folyóiratot. Ahogy a lap bemutatkozásában olvashatjuk, a nevére a Pallas nagy lexikonában szereplő régi helyesírás szerint írják. Kettős szerepe van: hírt ad a kanadai és az amerikai magarságnak a Kárpát-medencében történő kulturális eseményekről, ugyanakkor az itthoniakat is értesíti a távoli földrész északibb országában történekről. A legfrissebb, március–áprilisi számban Csoóri Sándort köszönti rövid írásában Görömbei András, az író monográfusa. Tökés László Levélféle Csoóri Sándornak című esszéjében a nagyváradi, Királyhágó-melléki református püspök így köszönti a mestert: „Csüggesztő kételyeinkben és reánk váró harcainkban mindazonáltal a Te költői arcképedet formázó verssoraidból meríthettünk erőt és látást: De bent, magamban, szabad vagyok, mint senki más.”

Sajgó Szabolcs húsvét misztériumát megjelenítő elbeszélése, valamint a Péntek este című költemény két nyelven is olvasható. A lap olykor kivonatossan, máskor egy-egy írást teljesen lefordítva törekszik arra, hogy a folyóirat tartalma érthető legyen Kanadában, az Egyesült Államokban más nemzetek fiai számára is. Erdélyt hozza életközébe Varga Gabriella és Vencser László írása Jakab Antal székelyföldi püspökről, aki a börtönt is vállalta a magarság védelméért Erdélyben.

Az anyaországi olvasók is betekintést nyerhetnek az itthon egyelőre kis példányszámban terjesztett folyóiratból a kanadai magarság életébe. Szomorú hírként értesülünk Rékai Kati kanadai magyar író, a torontói Független Magyar Rádió legendás szerkesztője haláláról. A kiváló író-újságíró 1948-ban menekült a kommunista Magyarországról orvos férjével. 1950-ben Torontóban telepedtek le. Férje, Rékai János és az ő fivére '57-ben alapították Central Hospital néven a torontói kórházat, ahol a magyar betegeket magyar orvosok és ápolónők kezelik. Rékai Kati mindvégig részt vett a munkában, közben íróként, könyvkiadóként, könyvterjesztőként, rádiós újságíróként munkálkodott azért, hogy a kanadaiak megismerjék hazánkat A Kalejdoszkóp irodalmi kávézóban [...] erdélyi, magyarországi, kanadai magyar művészek szerepelnek, életben tartva a magyar irodalom, nyelv, kultúra szeretetét. A Kalejdoszkóp folyóirat és a Kalejdoszkóp irodalmi kávéház betölti a kettős kulturális tükör szerepét, közelebb hozza egymáshoz Torontót és Budapestet, Kanadát és a Kárpát-medencét.

(*Kalejdoszkóp*, magyar–angol kulturális folyóirat, 2010. 3-4., VII. évf., 3. szám)

MEGHÍVÓ

Szeretettel hívunk minden kedves érdeklődőt a Mátyás király-emlékévhöz kapcsolódó Reneszánsz Napok keretében

- **2018. szeptember 15-én, szombaton délután 3 órakor Torontóban** a Szent Erzsébet-plébánián és **2018. szeptember 16-án, vasárnap délután 3 órakor Niagara Falls-on** az Árpád Hallban rendezendő jubileumi irodalmi-kulturális gálaműsorunkra!

A rendezvény kiemelt vendégei:

- **Dancs Rózsa író, lapkiadó, főszerkesztő (Toronto)**
- **Csibi Krisztina, a Magyarság Háza igazgatója (Budapest)**
- **Szenthe Anna, a Magyar Diaszpóra Tanács kanadai elnöke (Edmonton)**
- **Forrai Tamás Gergely SJ plébános (Toronto)**

A díszelőadásokban közreműködik:

- **Buda-Gödrli Olivia diák, a Megavers a Diaszpórában 2018. évi győztese (Toronto)**
- **Király Karina diák, a Megavers a Diaszpórában 2017. évi győztese (Toronto)**
- **Budai Izabella fuvolaművész (Toronto)**
- **Csadi Zoltán színész, rendező, a Bartók Kamaraszínház igazgató-helyettese (Dunaújváros)**
- **Kralovánszky Balázs fotóművész, a Kanadai Magyar Képzőművészek Egyesületének és a Magyar Fotóművészek Szövetségének tagja (Toronto) *Évszakok* című kiállítása**

Szent Erzsébet templom, Toronto

A műsort szerkeszti és vezeti:

Varga Gabriella újságíró, a *Kalejdoszkóp* főmunkatársa (Budapest)

Társszerkesztő és technikai munkatárs:

Csibi Balázs, a *Kőrösi Csoma Sándor Program* ösztöndíjasa (Toronto)

A programok egyenkénti várható időtartama: 90 perc.

Az MTVA stábjában az eseményekről tévéfelvételt készít.

Szeretettel várjuk rendezvényeinkre a folyóirat eddigi és leendő szerzőit, olvasóit: ünnepeljük meg együtt a Kalejdoszkóp kerek születésnapját!

Árpád Hall, Niagara Falls

BLUE DANUBE SAUSAGE HOUSE

Established 1994

Finest Quality European Sausages

Factory and Outlet
Sunday-Monday
Closed
Tuesday-Friday
8 AM to 6 PM
Saturday
8 AM to 3 PM

Mississauga, ON,
L4X 2G1
(905) 624-9311
(905) 624-9910

MAGYAR NAPLÓ

**Az egyetlen szépirodalmi folyóirat
a DIGITALSTAND-on!**

A Magyar Napló elektronikus formája már a www.digitalstand.hu webáruházban is elérhető!
A digitális folyóirat tartalma teljes egészében megegyezik a hagyományos lapszámokéval.

Digitális lapszám vásárlása: 390 Ft

Digitális előfizetés

12 hónapra: 3960 Ft (12 lapszám, egy lapszám ára: 330 Ft)

6 hónapra: 1980 Ft (6 lapszám, egy lapszám ára: 330 Ft)

3 hónapra: 990 Ft (3 lapszám, egy lapszám ára: 330 Ft)

(Az árak az Áfá-t tartalmazzák.)

Fedezze fel a digitális újságolvasás előnyeit! Ha a Digitalstandot választja, a Magyar Napló mindig Önnél lesz, ráadásul kedvezőbb áron, mint korábban bármikor!

Call me to receive your FREE will planner.

Making a planned gift can bring you and your family tax and financial benefits.

For more information contact Kate at:
kturoczi@ospca.on.ca
1 (888) ONT-SPCA ext 324
Charitable Business # 88969-1044-RR0002
ontariospca.ca

GÁBOR LÁSZLÓ VASKI CIWM, CFP, BMUS

Senior Financial Consultant
INVESTORS GROUP FINANCIAL SERVICES INC.

Investors Group Financial Services Inc.

Since 1991, Gábor with his team at Investors Group, has been assisting clients in achieving their financial goals.

He has combined his personal *knowledge* and *experience* with the *research* of *Investors Group professionals* for the sole objective of *providing clients* the *clarity* and *confidence* to *achieve* their *financial goals*.

With his *team*, he helps *clients save tax, build* and *preserve wealth* for *themselves* and *future generations*.

TEAM VASKI
Guiding Your Financial Future

“A Magyar Közösség Lelkes Támogatói”

600-390 Brant Street • Burlington, ON, L7R 4J4
1-888-467-8844, ext. 271 • gabor.vaski@investorsgroup.com

Megvalósult
a Magyar Kormány
támogatásával

MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG

BETHLEN GÁBOR
Alap

